

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง "การสื่อสารกับการสังคมประกิตด้านวัฒนธรรมทางจิตใจของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยมของเยาวชนระดับอุดมศึกษาซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้คำว่า "วัฒนธรรมทางจิตใจ" แทนคำต่างๆข้างต้น โดยเลือกนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นตัวแทนของเยาวชนระดับอุดมศึกษาในการศึกษาวิจัย วัตถุประสงค์หลักอีกประการหนึ่งคือ เพื่อศึกษาว่า การที่นิสิตมีวัฒนธรรมทางจิตใจอย่างไรนั้นนิสิตได้รับการถ่ายทอด บลูกฝังและให้การเรียนรู้ผ่านช่องทาง การสื่อสารใด หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งในส่วน ของข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม และส่วนของวัฒนธรรมทางจิตใจ และช่องทาง การสื่อสารซึ่งทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางจิตใจต่างๆให้กับนิสิต ผู้วิจัยได้พบข้อเท็จจริงต่างๆ ดังนี้

ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม

ในส่วน ของข้อมูลส่วนตัวของนิสิตจำนวน 64 คนประกอบด้วยนิสิตหญิงและชายเท่าๆ กันจำนวน 32 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มสัมภาษณ์จากนิสิตทุกคนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคณะละ 4 คนนั้นพบว่า นิสิตมีอายุระหว่าง 17-22 ปี รายได้ที่ได้รับจากครอบครัวประมาณ 2,500-4,000 บาทต่อเดือน วนกรณีของนิสิตที่ขั้บรถยนต์มามหาวิทยาลัย นิสิตสามารถเบิกค่าน้ำมัน ค่าบำรุงรักษาจากผู้ปกครองได้นอกเหนือจากรายได้ดังกล่าว และนิสิตทั้งชายและหญิงมากกว่าร้อยละ 50 ทำงานพิเศษระหว่างการศึกษาโดยมีรุ่นพี่และอาจารย์เป็นผู้แนะนำงานให้กับนิสิต สาเหตุที่นิสิตทำงานพิเศษนั้น นิสิตทำเนื่องจากต้องการมีรายได้เสริมเพื่อนำไปใช้จ่าย โดยไม่ต้องรบกวนผู้ปกครองเพิ่มเติม และต้องการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานพิเศษในสาขาวิชาที่ตนกำลังศึกษาอยู่

นิสิตเป็นชาวกรุงเทพมหานคร 43 คน และต่างจังหวัด 21 คน (จังหวัดใกล้เคียง กรุงเทพมหานคร จังหวัดทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้) บิดาของกลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับราชการ มีกิจการส่วนตัว พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชนตามลำดับ สำหรับมารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน รองลงมาคือ ข้าราชการและมีกิจการส่วนตัว

วัฒนธรรมทางจิตใจและช่องทางการสื่อสาร

ในส่วนของการศึกษาความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อดิชาติแนวความคิดเกี่ยวกับความสนใจของวัยรุ่นเป็นกรอบในการศึกษา และศึกษาช่องทางการสื่อสารที่ทำถ่ายทอดความคิดเห็นต่างๆ ให้กับนิสิตผู้วิจัยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับวัตถุเช่น เงินทอง ที่อยู่อาศัย รถยนต์ สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งแสดงฐานะทางสังคมต่างๆ และในขณะที่เดียวกันนิสิตเห็นว่าจิตใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญด้วยเช่นกัน มีนิสิตเพียงเล็กน้อยที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ และพบอีกว่านิสิตได้รับการถ่ายทอด บลูกฝังความคิด ความเชื่อ ค่านิยมดังกล่าวนี้ จากการสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสารหลายช่องทาง ทั้งช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลและช่องทางการสื่อสารมวลชน ซึ่งจะกล่าวไว้ในรายละเอียดตามประเด็นต่าง ๆ ที่ได้ทำการศึกษาดังนี้

การคบเพื่อน

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนของนิสิตพบว่า นิสิตใช้วิจารณ์งาน และความพึงพอใจของตนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคบเพื่อน โดยไม่ได้นำเอาคำแนะนำ คำสั่งสอนของบิดามารดาและครูมาร่วมในการพิจารณา แต่เมื่อไรก็ตามที่นิสิตมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนสนิทบุคคลที่นิสิตจะระบายความคับข้องใจหรือขอคำแนะนำเป็นบุคคลแรกคือ มารดา

นิสิตทั้งหมดพิจารณาคบเพื่อนโดยใช้เกณฑ์ทางด้านจิตใจเพียงด้านเดียว ไม่ได้พิจารณาคบเพื่อนที่ฐานะทางเศรษฐกิจของอีกฝ่ายหนึ่งกล่าวคือ นิสิต

พิจารณาจากกิจกรรม ความสนใจ พฤติกรรมการแสดงออกของอีกฝ่ายหนึ่งว่ามีความสอดคล้อง ใกล้เคียงกับนิสิตหรือไม่เป็นเกณฑ์ในการสร้างมิตรภาพขั้นต้น และสิ่งที่นิสิตทั้ง เพศชายและ เพศหญิง เห็นว่า เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่เพื่อนควรจะมีมาให้แก่กันคือ ความจริงใจ ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่ทอดทิ้งกันในยามที่มีทุกข์ และพร้อมที่จะเป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน โดยไม่ใส่ใจกับฐานะทาง เศรษฐกิจว่าอีกฝ่ายจะรวยหรือจน

ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจที่จะคบบุคคลใดเป็นเพื่อนนั้นนิสิตบางคนไม่สามารถจะอธิบายหรือระบุได้ว่าตัดสินใจจากเรื่องใด ดังจะเห็นได้จากคำตอบข้างล่างนี้

- "บางคนแค่เห็นหน้าก็ไม่ถูกชะตาด้วยแล้ว ถ้าไม่พอใจก็ไม่เข้าไปสนิทด้วย แต่สำหรับบางคนจะรู้สึกถูกชะตาอย่างบอกไม่ถูก"

การที่นิสิตไม่สามารถจะระบุได้ว่าหน้าตาหรือพฤติกรรมใดๆ ของบุคคลที่นิสิตพบเห็นแล้วจะเกิดความพอใจหรือไม่พอใจ ดังที่นิสิตใช้คำว่า "รู้สึกถูกชะตาหรือไม่ถูกชะตา" นั้นรศ.ดร.พรณทิพย์ ศิริวรรณนุญย์ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้ (สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2538) ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจที่จะคบบุคคลใดเป็นเพื่อนของวัยรุ่นตอนปลายเป็นเรื่องของการพัฒนาการ เกิดจากการเรียนรู้ในวัยเด็ก ซึ่งเด็กแต่ละคนจะมีประสบการณ์ในการคบเพื่อนที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีทั้งในด้านที่พึงพอใจและไม่พึงพอใจ เมื่อเด็กประสบกับสิ่งนั้นซ้ำๆ เด็กจะรับและสร้างเป็นกรอบอ้างอิงของตนเองขึ้นมาโดยที่เด็กไม่รู้ตัว จึงทำให้ไม่สามารถจะตอบได้ว่า เพราะเหตุใดจึงเกิดความรู้สึกต้องการจะคบบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นเพื่อนในขณะที่ไม่ต้องการคบบุคคลอีกบุคคลหนึ่ง เป็นเพื่อน ดังที่นิสิตใช้คำว่า "ถูกชะตา" หรือ "ไม่ถูกชะตา" เป็นเกณฑ์พิจารณานั้นเอง ดังนั้นกรณีนี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า จากประสบการณ์การสื่อสารกับเพื่อนในตั้งแต่วัยเด็กของนิสิตซึ่งมีทั้งความรู้สึกพอใจและไม่พอใจเมื่อเกิดขึ้นซ้ำๆ นิสิตจึงเกิดเกณฑ์ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจขึ้นโดยไม่รู้ตัว

สำหรับนิสิตส่วนใหญ่กล่าวว่า สามารถจะคบหาได้กับบุคคลทุกประเภท แต่จะให้ความสำคัญสนมด้วยเพียงใดนั้น นิสิตจะใช้เวลาระยะหนึ่งเพื่อทำการศึกษาคูคนนั้นๆ จุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์เริ่มจากการสร้างความคุ้นเคยโดยการเข้าไปพูดคุย ท้าความรู้จักเพื่อศึกษาว่า นิสิต เข้ากับนิสิตได้หรือไม่ ชอบอะไรคล้าย ๆ กันหรือไม่

- "จะดูว่าพฤติกรรมบางอย่างของเขาเรารับได้มั้ย อย่างเราชอบเฮฮาสนุกสนานไปวัน ๆ เขาก็มาเรียนมากไปจนพูดกันไม่รู้เรื่องรีเบสา ถ้าเป็นอย่างนั้นเราก็ไม่คบจะค่อย ๆ ปลีกตัวออกมา"

- "อย่างผมชอบอ่านหนังสือ ดูหนังแล้วมาวิเคราะห์วิจารณ์ถ้าเจอคนที่ชอบแบบเดียวกันก็จะคบเป็นเพื่อนเลย จะว่ายังไงดี เอาเป็นว่าคุยกันถกคละกัน"

- "เลือกคบแต่คนที่ชอบอะไรเหมือนกัน คุยกันรู้เรื่อง ความเห็นไม่ต้องเหมือนกันซะทุกอย่างหรอก"

- "หนูเป็นคนที่ไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องการกินมากกว่าเรื่องอื่นๆ แต่ตัวก็ไม่ชอบ ความสุขอยู่ที่ได้กินของชอบได้เสาะหาที่กินไปเรื่อย ๆ เวลาจะคบใครเป็นเพื่อนก็จะดูว่าชอบกินแบบหนูมั้ย ถ้าชวนแล้วไปไหนไปกันอย่างนี้ก็จะคบกันได้ แต่ถ้าเจอพวกควบคุมอาหารทั้งปีทั้งชาติก็คงคบกันยากหน่อย ถ้าเลือกได้ก็จะไม่คบ"

จากคำตอบสามารถวิเคราะห์ได้ว่า นิสิตหรือความชอบที่นิสิตกล่าวถึงนั้นหมายถึงถึงกิจกรรม พฤติกรรมการแสดงออก และความสนใจของอีกฝ่ายหนึ่งว่าเหมือนหรือใกล้เคียงกับนิสิตหรือไม่ และเห็นได้อีกว่าไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมหรือความสนใจที่นิสิตใช้ในการพิจารณาคบเพื่อนตัวอย่างเช่น นิสิตมีความสนใจเกี่ยวกับหนังสือ การชมและวิจารณ์ภาพยนตร์ การกิน การเรียน สิ่งต่างๆ ที่นิสิตใช้พิจารณานี้ล้วนแต่เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของวัยรุ่น และเป็นเกณฑ์ทางด้านจิตใจทั้งสิ้น

สิ่งที่นิสิตทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการคบเพื่อนคือ จะ

ต้องมีความจริงใจให้แกกัน มีความซื่อสัตย์ เมื่อเพื่อนเผชิญกับปัญหาเพื่อนจะต้องพร้อมที่จะช่วยเหลือหรือรับฟังปัญหา

- "เวลาจะคบใครเราต้องรู้สึกสบายใจที่จะพบกับเขาใช่ไหม ความสบายใจที่ว่านี้อย่างบางครั้งเรามีปัญหาอะไรมา พอมาเล่าให้เขาฟังเขาต้องพร้อมที่จะรับฟัง ไม่ว่าช่คุยเล่นได้แต่พอมีปัญหาก็กายหน้าอย่างนี้เขาเรียกว่าคนรู้จัก แล้วก็ไม่ช่เอาไปเล่าต่อต้องไว้วางใจได้"

- "จำเป็นมากเลยสำคัญที่สุด เวลาจะคบใครเป็นเพื่อนต้องดูว่าเขาจริงใจกับเรารึเปล่า ที่คบกับเราเพราะหวังประโยชน์อย่างเดียวรึเปล่าพ่อแม่สอนว่าเราต้องให้ความจริงใจและมีน้ำใจต่อเพื่อน จะคบดูว่าเรามีให้เขาแล้วเขาให้เราบ้างมั๊ยถ้าให้ก็คบกันได้ ถ้าไม่มีความจริงใจให้กันก็จะห่าง ๆ คบได้แต่ไม่สนิทด้วย"

ดังนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจเลยที่พบว่า บุคคลที่ทั้งนิสัยชายและนิสัยหญิงส่วนใหญ่มักกล่าวว่าจะไม่คบหาเป็นเพื่อนคือ บุคคลที่มีความเห็นแก่ตัว นิสิตระดับถึงการกระทำที่แสดงว่าเห็นแก่ตัวไว้ดังนี้ หนีเอาตัวรอดเมื่อมีปัญหา ไม่ช่วยทำงานกลุ่ม กินแรงเพื่อน และมองว่าความเห็นแก่ตัวนี้เป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรจะเกิดขึ้นระหว่างเพื่อน

- "ยกตัวอย่างได้เลยตอนเรียนอยู่ม.ปลายเล่นสาดน้ำกัน อาจารย์เรียกคนที่อาจารย์เห็น ๆ ว่าเล่นไปลงโทษ แต่อาจารย์รู้ว่ามีคนเล่นมากกว่านี้ก็ถามว่าใครเล่นอีกให้รับผิดชอบด้วยตัวเอง ส่วนใหญ่มัทยอมบอกว่าตัวเองเล่นด้วยแต่ก็มีคนที่แกล้งทำเป็นไม่รู้เรื่องกลัวถูกลงโทษ คนพวกนี้แหละที่จะไม่คบด้วยเลยแต่ก็อีกนั่นแหละกว่าเราจะรู้ก็ต้องมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นก่อน เอาเป็นว่าถ้าเจอแบบนี้ก็เลิกคบ"

- "คนพวกเห็นแก่ตัวเหมือนเป็นกาฝากสังคม อย่างเวลาอาจารย์ให้ทำงานกลุ่มคนทำก็ทำไปสิ คนไม่ทำก็ไม่ทำอยู่นั่นแล้ว เกือบที่สุดเลยคนแบบนี้จะพยายามหลีกเลี่ยงไม่คบด้วย ครั้งต่อไปต้องทำงานกลุ่มก็จะไม่ทำให้เข้ากลุ่ม"

- "บางครั้งเราคบใครเรายังดูเขาไม่ออก คบไปเรื่อย ๆ นิสัยที่แท้จริงของแต่ละคนจะเริ่มปรากฏ พอได้เรียน ได้กิน ได้เที่ยวด้วยกันบ่อยๆ

เข้า จะเห็นเลยว่าบางคนมีอะไรก็ไม่เคยช่วย แต่ชนย้ายโต๊ะ หยิบจับอะไร
น้อยก็ไม่เคยทำ พอรู้นิสัยก็จะคบน้อย ๆ น้อย"

แต่นิสิตจำนวน 10 คน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นนิสิตหญิง 6 คน มีความ
เห็นเกี่ยวกับความเห็นแก่ตัวว่า คนทุกคนย่อมเห็นแก่ตัวด้วยกันทั้งสิ้น เพียงแต่
บุคคลไหนจะแสดงความเห็นแก่ตัวออกมาอย่างน้อยเพียงใดเท่านั้น และนิสิต
กลุ่มนี้กล่าวว่าสามารถจะคบหาบุคคลที่เห็นแก่ตัวได้ แต่ความเห็นแก่ตัวนั้นต้อง
อยู่ในขอบเขตที่ไม่มากเกินไปคือ ไม่ถึงกับหนีเอาตัวรอดทุกครั้งที่มีปัญหา

- "ลองคิดดูดีๆ อย่างไม่เข้าข้างตัวเอง ตัวเราเองก็เห็นแก่ตัวถ้าทำ
อะไรแล้วเราเองเดือดร้อนใครล่ะที่อยากจะทำ เพียงแต่ใครจะควบคุมหรือ
มีเหตุผลเหนือความเห็นแก่ตัวแค่นั้นเท่านั้น"

- "แม้สอนให้พยายามเอาใจเขามาใส่ใจเรา ให้คิดว่าบางครั้งเราก็
ยังเห็นแก่ตัวได้เลย แล้วคนอื่นเขาจะเห็นแก่ตัวบ้างไม่ได้หรือ คบได้คนแบบนี้แต่
ต้องไม่มากเกินไป ถ้ามากถึงขนาดมีปัญหาที่ไรก็ทิ้งเราทุกทีอย่างนี้คบเป็นเพื่อน
ไม่ได้หรอก ไม่อย่างนั้นจะมีเพื่อนไว้ทำไม"

พอจะวิเคราะห์ได้ว่าสาเหตุหนึ่งซึ่งทำให้นิสิตมองพฤติกรรมความเห็น
แก่ตัวของเพื่อนว่าเป็นเรื่องปกติของมนุษย์คือ การทำการสื่อสารกับมารดาและ
ได้รับอิทธิพลความคิดดังกล่าวจากมารดาของตน กล่าวคือ มารดาสอนให้นิสิต
มีความคิดที่กว้างขึ้นให้ทราบว่าความเห็นแก่ตัว เป็นสิ่งที่มนุษย์มีด้วยกันทุกคน ดังนั้น
เมื่อนิสิตจะคบกับใครควรมองพฤติกรรมดังกล่าวอย่างเอาใจเขามาใส่ใจเรา
และอภัยได้ก็ควรให้อภัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่า เมื่อนิสิตหญิงมีปัญหากับ
เพื่อนสนิท บุคคลที่นิสิตจะบอกเล่าและขอคำแนะนำคือ มารดาของตน
คำแนะนำที่นิสิตส่วนใหญ่ได้จากมารดานั้นเป็นคำแนะนำที่สอนให้นิสิตพยายามเอา
ใจเพื่อนมาใส่ใจนิสิต นิสิตพิจารณาปัญหาอย่างมีเหตุผล

สำหรับนิสัยอื่น ๆ ที่นิสิตไม่ชอบและไม่ต้องการคบบุคคลที่มีนิสัยเช่น
นั้นเป็นเพื่อนคือ บุคคลที่ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งแสดงออกโดยการยึด

ความคิดของตนเป็นหลัก เห็นว่าความคิดเห็นของบุคคลอื่นไร้สาระในกรณีที่มีความเห็นนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของตน, นินทานิสิตลับหลัง, เสแสร้งทำดีด้วยแสดงตนว่าเห็นด้วยกับความคิด นิยมชมชอบ หรือแกล้งทำเป็นถูกอัธยาศัยด้วย แต่พอคล้อยหลังกลับพูดถึง นิสิตในทางที่ไม่ดี, ระวังไม่ให้ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และนิสัยที่ไม่น่าคบหาอีกประการคือ ช้าเติมเวลาเพื่อนพลาต นิสิตให้เหตุผลไว้ดังนี้

- "เพื่อนที่ดีต้องคอยให้กำลังใจ เวลาที่พลาตต้องช่วยปลอบ หรือ ไม้ก็ต้องกระตุ้นไม้ให้ห่อแท้ว ให้กำลังใจกัน ไม้ใช้กระโทปช้าแบบนี้เลิกคบไปเลย "

ส่วนสิ่งที่นิสิตนำมาเป็นเกณฑ์พิจารณาเลยคือ ฐานะทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ สามารถคบได้ทั้งบุคคลที่มีฐานะดี ฐานะปานกลาง และยากจน แต่ในกรณีที่บุคคลซึ่ง นิสิตคบหา เป็นเพื่อนนั้นมีฐานะทาง เศรษฐกิจดี บุคคลนั้นจะต้องไม่ดูถูกเหยียดหยามผู้ที่ด้อยกว่าตน และไม่เย่อหยิ่ง

- "ผมไม่ชอบแล้วก็จะไม่คบเลยพวกที่ชอบดูถูกคนที่จนกว่าตัวเอง มันก็คนเหมือนกันจะกตกันไปถึงไหน พ่อแม่สอนเรื่อว่าคบให้หมดคนจนคนรวยถ้า นิสิตดี" (จากการสังเกตการแต่งกายและการศึกษาฐานะทาง เศรษฐกิจประกอบ พบว่า นิสิตผู้ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจดี บิดาเป็น เจ้าของกิจการทอผ้า นิสิตจบรณยนต์ มามหาวิทยาลัย)

- "ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าทำไมต้องมาวัดกันตรงความรวย ความจน เคยเจอมา เยอะ เลยคนแบบนี้ เจอมาที่นี้แหละ ถึงขนาดที่ว่าเรานั่งอยู่ด้วยยังมองข้ามหัว ทักทายเป็นสัปดาห์ยังไม่มีเป็นเพื่อนร่วมชั้นปีแท้ ๆ คนที่ดูคนจากฐานะนี้ไม่น่าคบ "

- "แล้วอีกอย่างนะ พ่อสอนว่าจะคบใครอย่าดูที่ฐานะ เพราะฐานะมันสร้างกันได้ คนเราวันนี้รวยพรุ่งนี้จนวันนี้จนพรุ่งนี้รวย แต่ใช้ความเป็นคนดีเป็นเพื่อนที่ดีนี้มันสร้างกันยาก "

- " เพื่อนสนิทที่คบกันอยู่ทุกวันนี้บอกได้เลยว่าจน (ในขณะที่สัมภาษณ์ นิสิตที่ถูกกล่าวถึงนี้ร่วมรับประทานอาหาร และสนับสนุนว่าคำพูดดังกล่าว เป็นเรื่องจริง) ช่วยอะไรมันได้ก็ช่วยถามว่าผมได้อะไรจากการคบกับเขา ก็สบายใจคบแล้ว "

สบายใจก็พอแล้ว แต่ก่อนตอนเทอมหนึ่งมีอีกคนหนึ่งที่คิดว่าจะ เป็นเพื่อนกันได้แต่ เขาถูกรักไอนี่ (พร้อมกับซีไบที่เพื่อน) สังเกตมานาน เลยเลิกคบ"

การคบเพื่อนโดยไม่ได้พิจารณาที่ฐานะทางเศรษฐกิจของเพื่อน หรือ แม้แต่การถูกเหยียดหยามบุคคลที่ด้อยกว่าตนนั้น สุพัตรา สุภาพ อาจารย์ หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2538) กล่าวว่า ความคิดดังกล่าวของ เด็กเกิดขึ้นจากการการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ถ้าบิดามารดาไม่ได้สอน ให้เด็กรู้จักความเท่าเทียมกันของคนหรือสอนให้เด็กเห็นว่าตนวิเศษกว่าบุคคลอื่น เด็กก็จะมีนิสัยถูกรักคนอื่น แต่ตรงกันข้ามถ้ามีการสอนตั้งแต่เด็ก เด็กผู้นั้นก็จะไม่ หลงอยู่กับฐานะของตนและไม่ไปถูกรักผู้ที่ด้อยกว่าตน แต่อย่างไรก็ตามการ กระทำของบิดามารดาจะเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก ดังนั้นสามารถ วิเคราะห์ได้ว่า บิดามารดาของ นิสิตทั้งหมดซึ่งมีความคิดว่าฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่ใช่เกณฑ์สำคัญในการคบเพื่อนนั้น เป็นช่องทางสื่อสารระหว่าง บุคคลที่สำคัญที่ทำการถ่ายทอดความคิดและหรือ เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของการ ไม่นำปัจจัยทางด้านวัตถุมา เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาสร้างมิตรภาพให้กับนิสิต

แม้ว่านิสิตจะกล่าวว่า นิสิตาชีวิจารณ์ความรู้สึกความพึงพอใจ ของตนเป็นเกณฑ์ในการเลือกคบเพื่อน ญาติที่ไม่ได้นำเอาคำแนะนำของบิดา มารดาหรือครูมาเป็นเกณฑ์ในการเลือกคบเพื่อนเลยก็ตาม แต่จากการ วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจะเห็นได้ว่า บิดามารดาเป็นช่องทางสื่อสารระหว่าง บุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิดเกี่ยวกับการคบเพื่อนของนิสิตเป็นอย่างยิ่ง ทั้งจากการ สื่อสารทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ประสบการณ์ตรงของนิสิตคือ ประสบการณ์ที่นิสิตได้เรียนรู้จากการคบเพื่อนในวัยเด็ก ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการสื่อ สารระหว่างบุคคลนั้นก็ เป็นอีกช่องทางสื่อสารหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิด เกี่ยวกับการคบเพื่อนของนิสิตด้วยเช่นกัน

การแต่งกาย

การศึกษาเกี่ยวกับการแต่งกายนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบ (style) การแต่งกายและเกณฑ์การเลือกซื้อเครื่องแต่งกายของนิสิต เครื่องแต่งกายที่กล่าวถึงนี้คือ เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า เครื่องประดับ

จากการศึกษาความคิดเห็น ค่านิยม และความเชื่อของนิสิต เกี่ยวกับการแต่งกาย สามารถแบ่งนิสิตออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 2 กลุ่มเรียงตามจำนวนของนิสิตในกลุ่มจากมากไปหาน้อย และในแต่ละกลุ่มยังสามารถแบ่งความคิดปลีกย่อยได้อีกซึ่งจะเสนอในรายละเอียดต่อไป

- นิสิตที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับยี่ห้อของเครื่องแต่งกาย (ไม่ยึดติดกับชื่อเสียงของตราสินค้า) นิสิตกลุ่มนี้ประกอบด้วยนิสิตซึ่งนิยมแต่งกายตามแฟชั่น แต่ไม่นิยมแต่งกายด้วยสินค้ายี่ห้อ, นิสิตซึ่งเลือกเครื่องแต่งกายที่จะช่วยเสริมบุคลิกภาพของตน และนิสิตซึ่งเลือกซื้อเครื่องแต่งกายโดยพิจารณาจากคุณภาพของสินค้าและราคาประกอบกัน นิสิตกลุ่มนี้มีความคิดเห็นว่าการแต่งกายด้วยสินค้ายี่ห้อเป็นเรื่องสิ้นเปลือง เนื่องจากสินค้ายี่ห้อนั้นมีราคาสูง และอีกประการหนึ่งนิสิตไม่คิดว่าการแต่งกายด้วยสินค้ายี่ห้อเป็นเรื่องจำเป็น

- นิสิตที่ให้ความสำคัญกับยี่ห้อ (BRAND NAME) ของเครื่องแต่งกาย (ยึดติดกับความมีชื่อเสียงของตราสินค้า) ประกอบด้วยนิสิตซึ่งนิยมแต่งกายด้วยสินค้ายี่ห้อราคาสูง สินค้ายี่ห้อ (ตราสินค้ายี่ห้อซึ่งมักเป็นสินค้าจากต่างประเทศ) และนิสิตซึ่งนิยมแต่งกายด้วยสินค้าที่เลียนแบบสินค้ายี่ห้อ โดยนิสิตที่ให้ความสำคัญกับยี่ห้อในกลุ่มนี้เชื่อว่า การแต่งกายด้วยสินค้ายี่ห้อจะทำให้ นิสิตดูมีบุคลิกภาพดี และเป็นที่ยอมรับในสังคม

แต่อย่างไรก็ตามนิสิตที่ไม่ให้ความสำคัญกับยี่ห้อ มีจำนวนมากกว่านิสิตที่ให้ความสำคัญกับยี่ห้อจึงกล่าวได้ว่า นิสิตส่วนใหญ่ที่ทำการสุ่มสัมภาษณ์นี้ไม่ได้เป็นนิยมและยึดติดกับวัตถุ (วัตถุนิยม)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่าการที่นิสิตมีความคิด ความเชื่อ ค่านิยมแตกต่างกันไปนั้นเกิดจากการที่นิสิตได้รับการถ่ายทอด บลุกฝังและให้การ เรียนรู้ผ่านช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลทั้งโดยทางตรง และทางอ้อมจาก ครอบครัว (บิดา มารดา พี่) สังคมวัยรุ่น และเพื่อน นอกจากนี้ปัจจัย ทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคมก็เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดของ นิสิตในเรื่องของการแต่งกายด้วยเช่นกัน

จากการจัดกลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นิสิตส่วนใหญ่จำนวน 40 คนจากนิสิต 64 คนไม่ได้ให้ความสำคัญกับความมีชื่อเสียงของตราสินค้า นิสิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกซื้อเครื่องแต่งกาย และได้รับการถ่ายทอด ความคิดดังกล่าวจากการสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ กันออกไปในรายละเอียดดังนี้

นิสิตหญิงจำนวน 3 คนนิยมแต่งกายตามแฟชั่น ซึ่งนิสิตอธิบายถึงการ แต่งกายของนิสิตว่า วัยรุ่นซึ่งเดินสยามเซ็นเตอร์ เปลี่ยนไปแต่งกายแบบดนิสิต จะ เปลี่ยนรูปแบบการแต่งกายของตนตาม ยกตัวอย่างเช่น เมื่อวัยรุ่น นิยมนุ่งกระโปรงสั้นนิสิตจะนุ่งสั้นตาม นิยมสะพายกระเป๋าใบเล็กไว้กลางหลัง นิสิตจะสะพายกระเป๋าแบบนั้นตาม นอกจากนี้นิสิตให้เหตุผลของการแต่งกาย ตามว่าดังนี้

- "มันเป็นความสุขอย่างหนึ่งที่ได้วิ่งตามแฟชั่น ตอนเด็ก ๆ บอมนมาก เห็นคนอื่นที่เดินตามห้าง เขาแต่งตัวสวยก็อยากแต่งบ้าง เริ่มมีโอกาสตอนเข้า มหาวิทยาลัยได้ รับซื้อได้เงินเท่าไรเอามาลงกับเสื้อผ้าหมด ยี่ห้อไม่ดู หรือใครเขาจะมารู้ว่าเราใส่ยี่ห้ออะไรถ้าไม่ได้มาปลิ้นดู ใสแล้วดูดีก็โอเค แล้ว เพื่อนในกลุ่มไม่มีใครชอบแต่งตัวเลย แต่เค้าก็รับได้"

- "จะว่าไปที่บ้านแต่งตัวเก่งกันทั้งบ้านลูกสาวจะได้ใส่เสื้อของแม่ ลูกชายก็จากพ่อ เชื่อมั้ยว่าใครเห็นแม่ของหนูยังคิดว่าเป็นพี่สาวเลยแต่งตัวทันสมัย มาก แหล่งที่ชอบไปเดินหาซื้อก็อย่างจตุจักร ivenซ์ชา ไม่เคยสนใจ ยี่ห้ออยู่แล้ว นี่กระเป๋าสะพายร้อยกว่าบาทเอาแก่เข้าว่า เพื่อนๆ เรายังเลือก

คบบแบบที่ชอบแต่งตัวลี แบบเซอร์ ๆ ง่าย ๆ ไม่มี"

- "ชอบเดินตามแถวสยามแถวนี้เป็นแหล่งแฟชั่นวัยรุ่น แต่งเวอร์ดี ต้องไปดูแบบนี้ถึงจะตามเขาทัน แฟชั่นจะเปลี่ยนไปเร็วมาก แต่ซื้อแล้วเก็บไว้ใช้ได้เรื่อยๆ อีกหน่อยมันก็วนมาอย่างที่ผ่านมา เขานิยมรองเท้าสันตึกเราก็คว่าของแม่มาซื้อได้ขานั่นตอนสาว ๆ แต่งตัวอย่างเปรี้ยวเลย ตอนนั้นก็ยังชอบแต่งตัวอยู่ เพื่อนๆ ตอนนั้นก็แต่งตัวง่ายๆนะ แต่ตอนม.ปลายแต่งตัวเก่งกันทั้งกลุ่มมีหนูเป็นหัวโจก เลือกซื้อตามที่เห็นแล้วถูกใจ ไม่ได้มาดูว่าเหมือนของมีयीหือรีเปล่า "

จากคำตอบที่ยกมาแสดงนี้สามารถจะวิเคราะห์ได้ว่า นิสิตกลุ่มที่แต่งกายตามแฟชั่นนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับयीหือของสินค้า ซึ่งวิเคราะห์ได้จากคำตอบที่กล่าวออกมาตรง ๆ ว่าไม่ได้ให้ความสำคัญกับयीหือ และวิเคราะห์ได้จากสถานที่ที่นิสิตเลือกซื้อเครื่องแต่งกายเช่น จตุจักร ราชประสงค์ สยาม เนื่องจากเครื่องแต่งกายที่จำหน่ายในสถานที่ดังกล่าวนี้ เป็นเครื่องแต่งกายที่ทันสมัย ราคาไม่สูงมากนัก ไม่มีयीหือ (ตราสินค้าไม่มีชื่อเสียง) แม้จะมีบ้างที่ลอกเลียนแบบจากสินค้ายีหือ ซึ่งเหมาะกับผู้ที่นิยมแต่งกายตามแฟชั่นแต่รายได้ปานกลาง และจากคำตอบยังสามารถวิเคราะห์ได้อีกว่า นิสิตกลุ่มนี้ 1 คนที่ชอบแต่งกายตามแฟชั่นมีสาเหตุเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นิสิตที่ง่ายจะดีนักของครอบครัว นิสิต จึงทำให้ไม่มีโอกาสได้แต่งตัวสวยงามเหมือนบุคคลอื่น ดังนั้นเมื่อมีรายได้เป็นของตนเองจากการรับงานพิเศษ จึงให้ความสำคัญกับการแต่งกายเป็นพิเศษ ส่วนนิสิตอีก 2 คนนั้นได้รับการปลูกฝังจากมารดาของตนกล่าวคือ มารดาของนิสิตทั้ง 2 ชอบแต่งกายตามสมัยนิยม และจากการที่นิสิตได้ใกล้ชิด ได้เห็นมาตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้ นิสิตเกิดการซึมซับเอาความคิด และค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งตัว (ความชอบแต่งกายตามสมัยนิยม) ของมารดา มาเป็นของตนโดยไม่รู้ตัว กล่าวได้ว่า นิสิตทั้ง 2 ได้รับการปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวมาโดยทางอ้อมจากมารดาของตนเอง

นิสิตส่วนใหญ่ของกลุ่มที่ไม่ยึดติดกับยี่ห้อของเครื่องแต่งกายนี้ประกอบ ด้วยนิสิตชายมากกว่านิสิตหญิง นิสิตกลุ่มนี้มีความคิดเกี่ยวกับการแต่งกายดังนี้คือ นิสิตพิจารณาเลือกซื้อเครื่องแต่งกายที่เสริมบุคลิก ทำให้ นิสิตเกิดความมั่นใจ เมื่อสวมใส่ เครื่องแต่งกายที่ นิสิตเลือกซื้อนี้มาซึ่งสินค้ามียี่ห้อ เนื่องจากสินค้ามี ยี่ห้อนั้นมีราคาสูงมาก และอีกประการหนึ่ง นิสิตไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องจ่าย เงินเป็นจำนวนมากให้กับเครื่องแต่งกาย

- "จะเลือกซื้อที่ใส่แล้วดูดี อย่างเสื้อผ้าถ้าเราดูแบบไม่อคตินะ มี ยี่ห้อหรือไม่มียี่ห้อ ก็เหมือนกันแหละ กระเป๋า รองเท้าทุกอย่างถ้าซื้อแต่ พวกมียี่ห้อ ก็ไม่ต้องกินอะไรกันล่ะ "

- "คนเรานั้นไม่เหมือนกันบางคนต่อว่าให้แต่งตัวด้วยของมียี่ห้อ ก็ดูไม่มีราคา แต่บางคนอย่างผมนี้แต่งแบบรุ่มร่ามก็ดูดีได้ไม่จำเป็นต้องเล่นยี่ห้อหรอก เข้า ดูสิหรือพี่ว่าไม่จริง ถ้าให้เอาเงินไปแต่งตัวผมว่าเอาเงินไปเล่นหุ้นยังดีกว่า อีก อีกอย่างที่บ้านสอนกันมาแบบคนจีนสมัยก่อนที่ค่อนข้างจะงก "

- "มีเยอะเลยที่ไม่ได้ซื้อของจริง เอาที่เป็นของปลอมแต่เลียนแบบยี่ห้อ ดังๆ ไม่เห็นจะเข้าใจเลย เขาไม่รู้สึกรู้จึ๊บ้างหรือไง บกดีเป็นคนแต่งตัวง่าย แต่งง่ายในที่นี้ต้องแต่งแล้วดูดีด้วยนะ คือจะรู้ว่าตัวเองควรแต่งสไตล์ไหน ในกลุ่ม นี้เราจะ เป็นคนที่แต่งตัว เนียบที่สุด "

- "ถือคติว่าจ่ายแพงกว่าทำไม จะเป็นพวกงกที่สุดแต่ต้องดูดีที่สุด "

สาเหตุที่ นิสิตเหล่านี้ไม่ได้มีค่านิยมพุ่งเพื่อ ไม่ได้มีความคิดว่าต้อง แต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายราคาสูงสามารถวิเคราะห์จากคำตอบได้ดังนี้ นิสิต กลุ่มนี้มีความคิดว่าผู้ที่แต่งกายด้วยสินค้าที่มียี่ห้อมาซึ่งว่าจะดูดีทุกคน แต่คนที่แต่ง กายด้วยเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน อดเครื่องแต่งกาย นั้นไม่จำเป็นต้องมียี่ห้อก็สามารถจะดูดีได้ และอิทธิพลทางด้านความคิดเกี่ยวกับการ ใช้จ่ายเงินอย่างเห็นคุณค่าจากครอบครัวของ นิสิต เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งทำให้ นิสิตไม่มีความคิดที่จะเสียเงินจำนวนมากกับการซื้อเครื่องแต่งกายมียี่ห้อ

นิสิตจำนวน 10 คนกล่าวว่า เลือกซื้อที่คุณภาพของเครื่องแต่งกาย ราคายังจำเป็นต้องเป็นสินค้ามีที่ยี่ห้อ คุณภาพที่นิสิตกลุ่มนี้ใช้ในการพิจารณา คือ ออกแบบ การตัดเย็บที่ปราณีต เนื้อผ้าดี หนักดี มีความทนทาน และราคาไม่สูงมากนักกล่าวคือราคาและคุณภาพต้องมีความเหมาะสมกัน ถ้าสินค้ามีคุณภาพดี แต่ราคาสูงมากนิสิตจะไม่ซื้อ เนื่องจากไม่เห็นความจำเป็น และไม่มีอำนาจซื้อ

จากการสอบถามถึงแหล่งที่นิสิตกลุ่มนี้มักไปเดินเลือกซื้อเครื่องแต่งกาย พบว่า นิสิตนิยมเดินตามซอยต่างๆแถวสยามสแควร์ ราชประสงค์ ซอยละลายทรัพย์ และนิสิต 2 คนซึ่งเป็นนิสิตชาย 1 คนและนิสิตหญิง 1 คนจะเลือกซื้อเครื่องแต่งกายโดยเฉพาะ เสื้อผ้าจากแมคโคร เมื่อวิเคราะห์สถานที่ที่นิสิตกล่าวว่ามักไปเลือกซื้อสินค้าจะเห็นได้ว่า สินค้าที่จำหน่ายตามร้านค้าแถวสยามสแควร์ ราชประสงค์ และซอยละลายทรัพย์นั้นเป็นสินค้าที่มีความหลากหลายมีทั้งสินค้าคุณภาพ สินค้าแฟชั่น (ตามสมัยนิยม) สินค้าที่มีราคาสูง และสินค้าที่จำหน่ายในสถานที่เหล่านี้ผู้ซื้อสามารถทำการต่อรองราคาได้ ส่วนสินค้าที่จำหน่ายในแมคโครรวมถึงหมวดของเครื่องแต่งกายนั้น จำหน่ายในราคาขายส่ง จึงมีราคาต่ำแต่เป็นสินค้าที่มีคุณภาพพอสมควร

- "เรื่องการแต่งตัวนี่ได้มาจากแม่เยอะมาก สอนกันมาตั้งแต่เด็กเวลาไปซื้ออย่างแรกเลยก็จะดูว่าแบบถูกใจมั๊ย ถ้าถูกใจก็จะมาขย่ำผ้าว่าขยับง่าย รีเบลาถ้าขยับง่ายก็ไม่เอา เย็บดีมั๊ย ถ้าดีหมดทุกอย่างก็ดูราคาละทีนี้ถ้าแพงนักไม่ยอมลดก็ไม่ซื้อ แต่ถ้าอยากได้มาก ๆ ก็ต่อกันจนคนขายระอಾಯอมขายกันนั้นแหละ ตอนนี้อย่างนี้ไปเดินกับเพื่อนก็ทำอย่างนี้แหละ "

- "เลือกซื้อที่ความสวยงามกับความทน เป็นคนที่ซื้ออะไรทีไรแล้วใช้คุ้มมาก แต่ราคาต้องไม่แพงแล้วก็ต้องต่อได้ รองเท้าเดี๋ยวนี้นี่มีให้เลือกซื้อเยอะแบบสวย ๆ หนักทำให้ใส่ได้นานๆ ที่ชอบไปเดินก็ซอยละลายทรัพย์ พี่สาวทำงานอยู่แถวนั้นว่าง ๆ ไม่มีเรียนก็นัดไปเจอช่วย ๆ กันดู "

- "สำหรับผมเรื่องเสื้อผ้าก็ง่ายๆไม่เรื่องมาก แต่สำหรับรองเท้าก็เลือกมากหน่อยต้องเลือกแบบที่ใส่แล้วไม่กัด หนักดี ใสได้นาน ๆ ถ้าแพงนักก็ผ่านๆ ไป "

จากข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่นิสิตมักไปเลือกซื้อเครื่องแต่งกาย และคำตอบที่นำมาเสนอให้เห็นนั้นวิเคราะห์ได้ว่า นิสิตกลุ่มนี้ไม่ได้ยึดติดกับค่านิยมที่พุ่งเพื่อ และให้ความสำคัญกับวัตถุ นอกจากนี้นิสิตได้รับการปลูกฝังความคิดเกี่ยวกับการเลือกซื้อเครื่องแต่งกายเช่น วิธีการเลือกซื้อว่าควรเลือกซื้อโดยพิจารณาสิ่งใด และอย่างไรจากการที่ในวัยเด็กนิสิตติดตามมารดาไปเลือกซื้อเครื่องแต่งกายเป็นการเรียนรู้จากมารดาทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งวิธีการซื้อสินค้านี้รวมถึงวิธีการต่อรองราคาเข้าไว้ด้วย

ส่วนนิสิตชาย 2 คนเลือกซื้อเครื่องแต่งกายที่ราคาถูก และสะดวกแก่การซื้อ รับผิดชอบที่นิสิตหนึ่งในงานวันนี้ไม่ยอมมาใช้เวลาว่างให้หมดไปกับการเลือกซื้อของ และนิสิตชายอีก 1 คน เป็นคนต่างจังหวัด มาอาศัยอยู่หอพักในจังหวัดกรุงเทพมหานครตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งต้องซักรีดเสื้อผ้าเอง และไม่ต้องการรบกวนทางบ้านจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการแต่งกาย

นอกจากนี้นิสิตหญิง 1 คนแต่งกายด้วยความมั่นใจในตนเองอย่างยิ่ง "ชอบแต่งตัวแบบที่ไม่มีใครเหมือนแล้วก็ไม่เหมือนใครพอจากความได้จะเลือกซื้อด้วยตัวเองตลอดแม้เลือกให้จะไม่ชอบ เพื่อนที่คบมาแต่ไหนแต่ไรไม่มีใครเป็นแบบนี้ ไม่ชอบแต่งตามแฟชั่น ไม่ได้ดูยี่ห้อเลย ชอบแต่งแบบที่ใครเห็นแล้วต้องเหลียวกลับมามองอีกเอามันเข้าว่า อย่างรองเท้าคู่นี้แต่งเอง" (จากการสังเกตท่าทาง และรูปแบบการแต่งกายของนิสิตพบว่า นิสิตมีความมั่นใจในตนเองสูง มีความภูมิใจที่แต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายที่แตกต่างจากบุคคลอื่น นิสิตสวมกรอบแว่นตาหลากสี สร้อยร้อยแว่นตาทำด้วยลูกปัดสีสันสดใส ใส่เหล็กจัดฟันรอยไม่มีความจำเป็นจะต้องใส่ซึ่งนิสิตกล่าวว่าใส่เพื่อความสวยงาม รองเท้าสานแต่งด้วยดินเงินและทอง ติดกระดิ่ง กระเป๋าถือใบเล็กสานจากหญ้าลิเพา) จากการสัมภาษณ์และการสังเกตวิเคราะห์ได้ว่า นิสิตมีรูปแบบการแต่งกายที่เป็นของตนเอง และไม่ยึดติดกับยี่ห้อโดยเกิดจากความชอบของนิสิตเองไม่ได้เกิดจากการถ่ายทอดหรือปลูกฝังจากสถาบันใด

นิสิตที่ให้ความสำคัญกับความมีชื่อเสียงของตราสินค้าประกอบด้วยนิสิตซึ่งนิยมแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายที่มียี่ห้อ และราคาสูง, นิสิตที่นิยมแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายมียี่ห้อสลับกับเครื่องแต่งกายไม่มียี่ห้อ และนิสิตที่นิยมแต่งกายด้วยสินค้าเลียนแบบ

นิสิตหญิงและนิสิตชายจำนวน 19 คนกล่าวว่าในการเลือกซื้อเครื่องแต่งกาย นิสิตเลือกสินค้าที่มียี่ห้อ สลับกับสินค้าที่ไม่มียี่ห้อโดยมีเหตุผลคือ

- "ถ้าเราแต่งตัวไม่มียี่ห้อซะเลยจะดูมอแงแบบดูถูก ไม่ใช่แค่คณะนี้หรือคิดว่า เป็นทุกที่แหละ แต่ราคามันแพงก็ค่อย ๆ เก็บเงินไปพ่อแม่เราไม่ได้รวยนี่"

- "ส่วนใหญ่นะเขาจะวัดคนจากการแต่งตัวเดินมาด้วยกัน 2 คนคนที่แต่งตัวดีกว่าก็เรียกคะแนนได้มากกว่าไปแล้ว แต่จะให้ซื้อยี่ห้อหมดก็ไม่ไหวเหมือนกันสลับกันไปเสีย เข็มขัด รองเท้าจะเป็นของมียี่ห้อ กางเกงกับกระเป๋าสตางค์ซื้อแบกะดิน"

- "ปกติเวลามามหาวิทยาลัยจะแต่งชุดนิสิตอยู่แล้วก็ตัดปัญหาเรื่องเสื้อผ้าไปได้แต่กระเป๋าก็บรองเท้าจะฟ้อง แต่ระหว่างกระเป๋าก็บรองเท้า กระเป๋าจะเห็นชัดกว่า เวลาซื้อกระเป๋าสะพายก็จะซื้อมียี่ห้อ"

สำหรับนิสิตอีกกลุ่มหนึ่งที่มีรายได้ไม่มากพอที่จะซื้อหาเครื่องแต่งกายมียี่ห้อซึ่งมีราคาสูงได้ นิสิตเลยมาซื้อสินค้าที่ผลิตเลียนแบบสินค้ามียี่ห้อมาสวมใส่แทน

"ยี่ห้อที่สำคัญนะสำคัญที่ใจ ถึงแม้จะไม่ได้ใส่ของจริงใส่ของเลียนแบบก็ยังมี แต่ถ้าช่วงไหนมีเงินเหลือใช้ก็จะซื้อของจริงมาสวม กางเกงยีนส์จะมีแหล่งของมันเลยจะเอายี่ห้อไหนละ มีตั้งแต่ราคาสองร้อยไปจนเป็นพัน Quess เอย Gap เอย อมาร์นี่เอย หรือจะเอาสเวทมีทั้งนั้น ที่จะมักจะซื้อของจริงก็พวกเสื้อ เพราะพอจะสู้ราคาไหว"

กางเกงยีนยี่ห้อต่างๆ ที่นิสิตกล่าวถึงนั้น เป็นยี่ห้อซึ่งวัยรุ่นที่นิยมแต่งกายด้วยสินค้ายี่ห้อ ราคาสูงในปัจจุบันที่ถูกเรียกว่าวัยรุ่นกลุ่มไฮโซนิยมซื้อหา มาสวมใส่ทั้งสิ้น โดยเฉพาะกางเกงยีนยี่ห้อ "อมาร์นี่" ซึ่งมีราคาตั้งแต่ 1,000 บาทขึ้นไป (วิทยรัฐ, 1 พฤษภาคม 2538)

จากคำตอบของนิสิตทั้งสองกลุ่มนี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า นิสิต ๖๖ ได้รับการถ่ายทอดค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งกายที่ให้ความสำคัญกับยี่ห้อจากสังคมที่อยู่แวดล้อม ทั้งสังคมในขณะที่นิสิตศึกษาอยู่ และสังคมภายนอก และเนื่องจากนิสิตมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะซื้อเครื่องแต่งกายที่มียี่ห้อได้ทั้งหมดจึงทำให้นิสิตต้องซื้อสินค้าที่มียี่ห้อและไม่มียี่ห้อสลับกันไป นอกจากนี้นิสิตบางคนให้ความสำคัญกับยี่ห้อของเครื่องแต่งกายอย่างยิ่ง เห็นได้จากการที่นิสิตซื้อสินค้าที่เลียนแบบสินค้ามียี่ห้อมาสวมใส่ ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้สูงมากกว่าในอนาคตเมื่อนิสิตมีรายได้เป็นของตนเองอาจจะเป็นรายได้จากการทำงานพิเศษ หรือการทำงานประจำก็ตาม นิสิตจะใช้เครื่องแต่งกายที่มียี่ห้อทั้งหมดแทนที่จะใช้สลับกับสินค้าไม่มียี่ห้อ หรือใช้สินค้าลอกเลียนแบบดังเช่นในปัจจุบัน

และกลุ่มสุดท้ายเป็นนิสิตหญิงจำนวน 5 คน นิสิตเลือกซื้อเครื่องแต่งกายโดยเลือกเฉพาะเครื่องแต่งกายที่มียี่ห้อ และจากการสังเกตของผู้วิจัยในขณะที่ทำการสัมภาษณ์พบว่านอกจากนิสิตหญิงเหล่านี้จะใช้กระเป๋าที่มียี่ห้อแล้ว ยังแต่งกายด้วยเครื่องประดับประเภททองแพชชั่นทั้งสร้อยคอ สร้อยข้อมือ และแหวน นิสิตมีความเชื่อว่าสินค้าที่มียี่ห้อย่อมมีคุณภาพดี ทำงานได้นานทนทาน และทำให้ผู้ใส่หรือผู้สวมใส่ดูดี มีรสนิยม เหตุที่นิสิตมีความเชื่อเช่นนี้เนื่องจากมารดาของนิสิตนิยมสินค้ามียี่ห้อ และเลือกซื้อให้นิสิตใช้

- "แม่ซื้อแต่ของมียี่ห้อให้ใช้มาแต่ไหนแต่ไร แม่บอกว่าใช้ทน แล้วอีกอย่างจะช่วยเสริมให้คนใช้ดูมีระดับ "

- "แม่ชอบพูดว่าทำงานเพราะชน คนงามเพราะแต่ง ยิ่งแต่งด้วยสิ่งสวยๆ งามๆ ก็จะมีงาน แล้วแม่เป็นคนชอบแต่งตัว เพื่อนของแม่ก็แต่ง

พูดง่าย ๆ เรียกว่าจิตมาท่ามกลางคนชอบแต่งตัว ก่อนเข้ามหาวิทยาลัย เพื่อนที่คบกันก็ว่าซื้อของมีयीห่อทั้งนั้น"

จากคำตอบที่ยกมาให้ เห็นนี่พอจะวิเคราะห์ได้ว่านิสิตได้รับการปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งกายด้วยสินค้ามีयीห่อ ราคาสูงมาตั้งแต่วัยเด็ก โดยที่มารดาเป็นผู้ปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวให้กับนิสิตอย่างค่อยเป็นค่อยไป และต่อเนืองทำให้นิสิตซึมซับเอาค่านิยมดังกล่าวมาเป็นของตนโดยไม่รู้ตัว กล่าวได้ว่านิสิตได้รับการปลูกฝังค่านิยมการใช้จ่ายสินค้าราคาสูงทั้งทางตรงและทางอ้อมจากมารดาของตนคือ จากการบอกกล่าว แนะนำ และจากการที่มีความสนิทสนม คลุกคลีอยู่กับมารดา และในขณะที่เดียวกันเพื่อนในระดับมัธยมที่นิสิตกลุ่มนี้คบหาด้วยนั้นมีค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งกายเช่นเดียวกันกับนิสิต จึงทำให้ค่านิยมนี้มั่นคงยิ่งขึ้น เนื่องจากในช่วงที่นิสิตเรียนอยู่ระดับมัธยมศึกษา นั้นเป็นช่วงที่นิสิตย่างเข้าสู่วัยรุ่น (12-14ปี) ซึ่งวัยรุ่นตอนต้นนั้นเป็นวัยที่เพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่นอย่างยิ่ง วัยรุ่นจะปรับเปลี่ยนรูปแบบการแต่งกายของตนเพื่อให้เพื่อนยอมรับตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม แต่ในกรณีนี้กลุ่มเพื่อนของนิสิตมีรูปแบบการแต่งกายและค่านิยมในการแต่งกายแบบเดียวกันกับนิสิตอยู่แล้ว จึงทำให้ค่านิยมดังกล่าวเข้มแข็งยิ่งขึ้น

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นของการแต่งกายทั้งหมดผู้วิจัยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่อ้างทั้งเพศชายและเพศหญิง เลือกซื้อเครื่องแต่งกายที่ช่วยเสริมบุคลิกภาพของตนให้ดีขึ้นโดยที่นิสิตไม่ยึดติดกับयीห่อ แต่เมื่อเปรียบเทียบนิสิตชายและนิสิตหญิง นิสิตหญิงให้ความสำคัญกับयीห่อมากกว่านิสิตชาย

ส่วนช่องทางการสื่อสารที่ทำการถ่ายทอด ปลูกฝังความคิด ค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับการแต่งกายให้กับนิสิตพบว่า นิสิตได้รับการถ่ายทอดค่านิยมดังกล่าวจากการสื่อสารกับมารดา เพื่อน สังคม และที่ อิทธิพลของความคิดที่มารดาและสังคมมีต่อนิสิตนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ไว้แล้วในตอนต้น ส่วนอิทธิพลจากเพื่อนที่มีต่อนิสิตวิเคราะห์ได้ว่า เกิดจากการที่นิสิตพยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบ

การแต่งกายของตนให้เข้ากันได้กับรูปแบบการแต่งกายของเพื่อน เนื่องจาก นิสิตไม่ต้องการจะทำตัวให้แตกต่างจากเพื่อนในคณะ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้จากคำตอบดังนี้

- "เมื่อเข้ามาหาวิทยาลัย เพื่อนแต่งตัวกันง่าย ๆ เสื้อยืดกางเกงยีนส์ เลยเปลี่ยนมาแต่งง่าย ๆ สบาย ๆ แบบชาวบ้าน"

- "จะถูกเพื่อนคอยแซวหรือไม่ก็กั๊กนิกั๊กหนอยอยู่บ่อยๆ เลยปรับการแต่งตัวให้เหมือนเพื่อน ๆ จะได้ไม่ดูแปลกแยกกับคนอื่นเขา"

สำหรับนิสิตที่ตอบว่าถูกเพื่อนคอยแซวนั้น เปลี่ยนรูปแบบการแต่งกายของตนเองเฉพาะเวลาที่ต้องมาพบกับเพื่อนร่วมคณะเพื่อตัดความรำคาญ แต่ในโอกาสอื่นๆ นิสิตยังคงแต่งกายตามแบบเดิมของนิสิตคือ แต่งสไตล์ casual (กางเกงขาสั้น เสื้อยืด รองเท้าผ้าใบ) ซึ่งเป็นการแต่งกายที่นิสิตกล่าวว่าใส่สบายแต่เพื่อนกลับมีความเห็นว่าแต่งกายเลียนแบบชาวญี่ปุ่น (นิสิตใช้คำว่า "คิกู อารินนะ")

ส่วนอิทธิพลด้านการแต่งกายจากพี่ชายนั้น เกิดจากการที่นิสิตมีพี่ชายอายุใกล้เคียงกัน และนิสิตใช้เครื่องแต่งกายต่าง ๆ ร่วมกับพี่ และพบว่า การแต่งกายเช่นนั้นช่วยเสริมให้ตนมีบุคลิกภาพดี จึงยึดเอารูปแบบการแต่งกายดังกล่าวมาเป็นของตน

การเรียน

การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ ผู้วิจัยได้แยกศึกษา 2 ประเด็นคือ

- การเลือกคณะในการสอบเข้ามาหาวิทยาลัย
- การศึกษาต่อ

ในการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยนั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงสาเหตุที่นิสิตเลือกคณะนั้น ๆ ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย เพื่อวิเคราะห์ว่า นิสิตเลือกตามค่านิยมของสังคมในปัจจุบันโดยเห็นว่าเป็น ความรักแท้ หรือได้เงินเดือนสูงหรือไม่

ส่วนประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับสูงกว่าปริญญาตรีนั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า นิสิตมีความคิดที่จะศึกษาต่อหรือไม่ เหตุใดจึงมีความคิดเช่นนั้น จากเหตุผลที่ได้ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์ว่า นิสิตให้ความสำคัญกับสิ่งตอบแทนทางวัตถุ โอกาสเลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจ และตำแหน่งหน้าที่การงานหรือไม่เพียงใด

จากการศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับการเรียนของนิสิตจากประเด็นทั้ง 2 ข้างต้นนั้นพบว่า มีความแตกต่างระหว่างค่านิยมในการเลือกคณะ และค่านิยมเรื่องการศึกษาต่อความแตกต่างดังกล่าวคือ นิสิตใช้เกณฑ์ทางด้านจิตใจเพียงด้านเดียวในการเลือกคณะ เพื่อทำการสอบเข้ามหาวิทยาลัย แต่สำหรับเรื่องของการศึกษาต่อนั้นนิสิตพิจารณาเกณฑ์ทางด้านวัตถุที่จะได้เมื่อนิสิตทำงาน (สิ่งตอบแทนทางวัตถุ) และโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

การเลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มสัมภาษณ์นิสิตจำนวน 64 คน เกี่ยวกับการเลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยพบว่า นิสิตเลือกคณะโดยไม่ ได้พิจารณาเกณฑ์ทางด้านวัตถุ นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์ทางด้านจิตใจเพียงด้านเดียวในการพิจารณาก้าวคือ นิสิตพิจารณาโดยใช้ความชอบ ความสนใจ ความสามารถ ความถนัดและสติปัญญาของตนเป็นเกณฑ์ แต่มีนิสิตจำนวนหนึ่งซึ่งยึดติดอยู่กับค่านิยมของสังคม ดังจะเห็นได้จากกรณีที่นิสิตเลือกคณะตามค่านิยมของสาขาวิชาที่ตนเรียนมา

สำหรับช่องทางการสื่อสารที่ทำการถ่ายทอดคำนิยม ความคิดเห็น เกี่ยวกับการเลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้กับนิสิตผู้วิจัยพบว่า นิสิต ได้รับอิทธิพลจากการที่นิสิตทำการสื่อสารทั้งทางตรง และทางอ้อมกับครู บิดา มารดา พี่ รุ่นพี่ ญาติ สังคม (คำนิยมของสังคม) ตัวแทนของวิชาชีพต่าง ๆ และจากการที่นิสิตเปิดรับสื่อมวลชน (จากการอ่านหนังสือ)

นอกจากปัจจัยทางด้านการศึกษาจะเป็นปัจจัยที่ทําให้นิสิตเกิดคำนิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยแล้ว ปัจจัย ทางด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดยังเป็นปัจจัยที่กำหนดคณะซึ่งนิสิต สามารถจะเลือกสอบได้อีกปัจจัยหนึ่ง

เนื่องจากนิสิตส่วนใหญ่นั้นมีคณะ และมหาวิทยาลัยที่มุ่งหวังจะเข้า ไปทำการศึกษาอยู่ก่อนแล้วตั้งแต่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นเมื่อนิสิต ต้องเลือกสายวิชา เพื่อศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นิสิตจึงให้ความสนใจ เลือกสายวิชาแตกต่างกันออกไปเช่น นิสิตที่มีความสนใจต้องการเป็นแพทย์ เลือกเรียนสายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ นิสิตที่ต้องการเป็นมัคคุเทศก์เลือก เรียนสายศิลปภาษา ความมุ่งหวังที่นิสิตมีเกี่ยวกับศึกษาในคณะต่างๆ นี้มีที่มา แตกต่างกันดังนี้

- "ตอนเรียน ม.ต้นมีวิชาเกี่ยวกับช่างอุตสาหกรรม ครูพูดว่าไทยเรา เทียบกับญี่ปุ่นไม่ได้เลย ญี่ปุ่นทั้งไม่เห็นฝุ่นเขามีวิศวะกรที่เชี่ยวชาญด้านนี้เยอะ เขาให้ความสำคัญกับการผลิตวิศวะกรมาก ถ้าไทยเรายังขาดอยู่อย่างนี้ก็ไม่มี หวังตามทันหรอก ผมก็เลยฮึดว่ามันจะเก่งซักแค่ไหนเชียว เราจะต้องเรียน แล้วก็เก่งให้ได้ เลยเลือกเรียนวิทย์จะได้สอบวิศวะได้ พ่อแม่ก็ไม่ว่าจะเรียน อะไรก็ตามใจ"

- "เป็นเพราะตอนเด็กๆ ที่บ้านจะพาไปเที่ยวบ่อยมากเลยทำให้เป็นคนชอบเดินทางไปดูอะไรที่เราไม่เคยเห็น เลยอยากเป็นไกด์คุยกับพี่ที่เรียนม. 4 แนะนำว่าถ้าอยากเป็นไกด์ต้องเรียนศิลปภาษา เพราะเป็นไกด์ต้องใช้ภาษามาก แล้วพอเข้ามาหา 'ลัยก็ควรจะเรียนศิลปศาสตร์ อักษรศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์

มันก็เลยเป็นขั้นเป็นตอนมาอย่างนี้"

- "เห็นพ่อซิดๆ เจียนๆ อยู่บนโต๊ะเอียงๆ นั่งอยู่อย่างนั้นทั้งวัน แต่ท่าทางดูมีความสุขดีแถมเพ่ออีกต่างหาก เลยตั้งใจว่าจะเป็นอย่างพ่อให้ได้ ตอนเลือกสายวิชาก็ถามครูว่าจะเรียนเป็นสถาปนิกนี้ต้องเรียนอะไรแล้วก็เลือก"

- "ตอนเด็กๆ อ่อนแอต้องไปหาหมอบ่อยๆ รู้ว่าคนไม่สบายมันทรมาณยังไง เลยอยากเป็นหมอมาช่วยคนอื่นบ้าง"

- "ตอนเด็กๆ ไปหาหมอ จะเห็นหมอใส่เสื้อยาวๆ สีขาวมันดูเพ่ดี ไปที่ที่ที่ก็เห็นอย่างนี้มันคงประทับใจแบบซิมลิก ตอนเลือกสายวิชาเลยเลือกวิทย์ เพราะจะได้เรียนหมอได้ พอตอนเ็นนั้นก็เลยเลือกหมอมหมดเลย กะว่าถ้าไม่ได้อีกจะสอบใหม่ไปเรื่อยๆ ไม่ได้ทำให้มันรู้ปสิ"

- "ผมเคยอ่านหนังสือเรื่องว่าวุ่นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของนิสิตในคณะสถาปัตยกรรม จุฬาฯ ชีวิตการเรียนของเขา มันดูมีรสชาติดีเลยอยากเรียนบ้าง"

- "ลุงเป็นทนาย เวลาใครมีปัญหาอะไรก็ต้องมาปรึกษา ลุงเคยพูดว่าในตระกูลน่าจะมีใครเป็นทนายบ้างมีปัญหาอะไรขึ้นมาจะได้ช่วยๆ กันได้"

จากคำตอบข้างต้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่าความคิดเกี่ยวกับการเลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนิสิตนั้นได้รับอิทธิพลจากตัวแทนของสถาบันต่างๆ ที่นิสิตมีความเกี่ยวข้องด้วยเช่น ครู บิดา ญาติ หมอ (ตัวแทนของสาขาวิชาชีพ) จากความประทับใจวัยเด็กของนิสิต และจากอิทธิพลของหนังสือที่นิสิตได้อ่าน

มีนิสิตจำนวน 10 คนซึ่งเลือกเรียนสายวิชาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีคณะที่มุ่งหวังจะเข้าไปทำการศึกษา แต่เมื่อถึงเวลาที่ต้องเลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยจริงๆ นิสิตไม่เลือกคณะที่เคยมุ่งหวังไว้ เนื่องจากเมื่อได้เรียนสายวิชาที่ตนเลือกแล้วพบว่าตนไม่มีความถนัดในสายวิชาดังกล่าว หรือไม่ถนัดในบางวิชาซึ่งนิสิตเห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในอนาคต นิสิตจึงเปลี่ยนความตั้งใจจากเดิมและพยายามหาข้อมูลเกี่ยวกับคณะที่ตนสามารถจะเลือกสอบได้โดยหลีกเลี่ยง

วิชาที่นิสิตไม่มีความถนัด แล้วจึงนำมาพิจารณาดูว่าคณะใดที่นาสนใจ ความนาสนใจและคณะที่สามารถเลือกสอบได้ที่นิตกล่าวถึงนี้หมายถึง เมื่อศึกษาจบแล้ว นิสิตสามารถจะประกอบอาชีพใดได้ จัดกับนิสัยของตนหรือไม่ คณะนั้นสอบของแต่ละคณะสูงหรือต่ำเพียงใด ด้วยเกรดเฉลี่ยสะสมของนิสิตนั้น นิสิตสมควรจะเลือกคณะนั้น ๆ หรือไม่ มีเรียนวิชาคณิตศาสตร์หรือไม่ จากข้อมูลที่ได้ นี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ถึงแม้ นิสิตจะได้รับอิทธิพลเรื่องการเลือกคณะจากตัวแทนของสถาบันต่าง ๆ จนเป็นผลให้นิสิตเลือกเรียนสายวิชาต่างๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ด้วยข้อจำกัดทางด้านสติปัญญา ความสามารถ และความถนัดของตัว นิสิตเอง จึงทำให้นิสิตต้อง เปลี่ยนความตั้งใจจากเดิมที่ต้องการจะสอบเข้าไปเรียนในคณะนั้นๆ ต้อง เปลี่ยนแปลงไป

สำหรับการหาข้อมูลเกี่ยวกับคณะต่าง ๆ ของนิสิตทั้ง 10 คนนี้ นิสิตจำนวน 5 คนพูดคุยและปรึกษากับรุ่นพี่ นิสิต 4 คนปรึกษากับครูแนะแนวถึงรายละเอียดของคณะต่าง ๆ และ นิสิตจำนวน 1 คนที่ค้นพบคณะที่คิดว่าตนมีความถนัด และสนใจจากการได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับคณะนั้น ๆ ด้วยความบังเอิญ

– "ที่เลือกเรียนคณะนี้ เพราะบังเอิญวันหนึ่งผมไปหาซื้อหนังสืออ่านเล่น แต่ไปพบหนังสือก๊วยอย่างอนิเทศ เลยลองซื้อมาอ่านดู อ่านไปอ่านมาแล้วรู้สึกว่าจะเอ๊ะ เราก็เรียนได้นี่ ตรงกับที่สนใจเลย เลยตั้งใจมาตลอดว่าจะต้องเรียนคณะนี้ให้ได้"

จึงกล่าวได้ว่า นิสิตทั้ง 10 คนนี้พบด้วยตนเองว่าไม่มีความถนัดและไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะสอบหรือเข้าเรียนในคณะที่มุ่งหวังได้ แต่นิสิตได้ข้อมูล และเกิดความคิดว่าตนควรจะเลือกสอบคณะใดจากการสื่อสารผ่านช่องทาง การสื่อสารระหว่างบุคคลและช่องทางการสื่อสารมวลชน

นอกจากนี้นิสิตอื่นๆ ที่มีได้มีความมุ่งหวังในคณะใดหรืออาชีพใดเป็นพิเศษนั้น มีเกณฑ์ในการเลือกสายวิชาที่ต้องศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่างกันไปตามความถนัด การตัดสินใจว่า นิสิตมีความถนัดในด้านใดนั้น นิสิตพิจารณา

จากคะแนนของวิชาต่างๆ ที่นิสิตทำไว้ ตามคำแนะนำของอาจารย์แนะแนวและเมื่อถึงเวลาที่นิสิตจะต้องเลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย สามารถแบ่งนิสิตออกได้เป็น 3 กลุ่มตามสิ่งที่นิสิตใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาเลือกคณะ ดังนี้คือ กลุ่มที่เลือกตามค่านิยมของสายวิชาที่ตนเรียน, เลือกตามคะแนนเฉลี่ยสะสมของตน และเลือกตามความสนใจที่ค้นพบในภายหลัง

นิสิตกลุ่มที่เลือกตามค่านิยมของสายวิชาที่ตนเรียนมาเป็นนิสิตหญิงมากกว่านิสิตชาย นิสิตที่เรียนสายวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์เลือกสอบในคณะแพทยศาสตร์ คณะทันตศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และนิสิตที่เรียนสายศิลป์คำนวณนิยมที่จะเลือกคณะบัญชี คณะเศรษฐศาสตร์ ส่วนนิสิตที่เรียนสายศิลป์ภาษามีความมุ่งหวังสูงสุดคือ คณะอักษรศาสตร์ และคณะนิเทศศาสตร์

"ไม่รู้สินะว่าเลือกเพราะอะไร รู้แต่ว่าใครๆ ที่เรียนศิลป์ภาษาก็มีความฝันอันสูงสุดว่าจะต้องเรียนอักษร จูฬฯให้ได้ ไม่รู้เหมือนกันว่าเป็นความรักเอาไว้วอดได้รีเบิ้ล่านะ ทั้งๆ ที่ตอนเลือกก็ยังไม่เห็นอนาคต ตอบตัวเองไม่ได้เลยว่าจบไปแล้วจะไปทำงานอะไร ถึงตอนนี้ก็เถอะยังตอบไม่ได้เลย" (นิสิตชั้นปี 1 คณะอักษรศาสตร์)

จากคำตอบของนิสิตผู้นี้ จะเห็นได้ว่านิสิตกล่าวถึงที่มาของความคิดในการเลือกสอบเข้าคณะอักษรศาสตร์ของตนโดยใช้คำว่า "ใครๆ" ซึ่งนิสิตไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นผู้ใด หรือช่องทางการสื่อสารใด มิเช่นนั้นิตคนนี้เพียงคนเดียวที่ไม่สามารถตอบได้ ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์จากประสบการณ์ของผู้วิจัยได้ว่าช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล และช่องทางการสื่อสารมวลชนต่างก็มีส่วนในการถ่ายทอดค่านิยมดังกล่าวให้กับนิสิต ช่องทางการสื่อสารนั้นๆ ได้แก่ ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลคือ ครูแนะแนว เนื่องจากครูแนะแนวจะเป็นผู้สอนวิธีการเลือกคณะ และให้ความรู้ว่ายเรียนสายวิชาใดสามารถจะสอบเข้าคณะใดได้ และในแต่ละสายวิชาคณะใดเป็นคณะที่มีผู้เลือกสอบมากที่สุด ดังนั้นจึงเป็นไปได้สูงที่นิสิตกลุ่มนี้จะเกิดค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคณะขึ้นจากการสื่อสารกับครูแนะแนว และนอกจากนี้สังคมทั้งภายนอกและภายในโรงเรียนเป็น

อีกช่องทางการสื่อสารหนึ่งที่ถ่ายทอดค่านิยมนี้ให้กับนิสิต ซึ่งค่านิยมของสังคมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนนี้เป็นทั้งช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลและช่องทางการสื่อสารมวลชน ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลได้แก่ รุ่นพี่ บิดามารดา เพื่อนของบิดามารดาหรืออื่นๆ และช่องทางการสื่อสารมวลชนได้แก่นวนิยาย ละครโทรทัศน์ เป็นต้น

ส่วนนิสิตที่เลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยตามความสนใจที่พบในภายหลัง นิสิตกลุ่มนี้ได้ข้อมูลของคณะต่าง ๆ จากการพูดคุยกับรุ่นพี่ที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากสถาบันเดียวกับนิสิต และสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ รุ่นพี่ที่นิสิตทำการสื่อสารด้วยนี้ นิสิตบางคนมีความคุ้นเคยกับรุ่นพี่เป็นการส่วนตัว แต่นิสิตส่วนใหญ่มักจะได้รับอิทธิพลความคิดจากรุ่นพี่ที่อาจารย์แนะนำเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความแนะนำแก่รุ่นน้อง ซึ่งกำลังสับสนและต้องการคำแนะนำจากผู้ที่เคยผ่านการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมาแล้วอย่างยิ่ง ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่า รุ่นพี่เป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับการเลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้กับนิสิตกลุ่มนี้

- "อาจารย์แนะนำจะเชิญศิษย์เก่าหลาย ๆ รุ่นจากหลาย ๆ คณะมาพูดให้ฟังว่าแต่ละคณะเค้าเรียนอะไรกันบ้าง วิชาอะไรบ้างที่เรียนได้บ้างที่ใหม่ควรเรียน เรียนจบไปแล้วทำงานอะไรได้บ้าง แล้วก็จะได้เงินเดือนๆ หน่อยๆ ดีนะอย่างนี้ วิชาอะไรสงสัยอยากรู้ก็ถามเอาเลย ดีกว่าครูมาพูดให้ฟังอันนี้ตัวจริงเสียงจริงมาเองเลย "

นิสิตกลุ่มที่ 3 ที่เลือกคณะตามคะแนนเฉลี่ยสะสมของตนนี้ เนื่องจากยังไม่มีคณะที่นิสิตให้ความสนใจเป็นพิเศษ นิสิตจึงเลือกตามคำแนะนำที่อาจารย์แนะนำ และฟ้าให้กับนิสิตทั้งในเรื่องของข้อมูลของแต่ละคณะที่นิสิตในสายวิชาต่างๆ สามารถเลือกได้ และด้วยคะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตนิสิตควรจะเลือกสอบคณะใด

- "อาจารย์จะคอยบอกว่าคะแนนของเราเท่านี้ ควรเลือกคณะอะไร อยากรู้ข้อมูลอะไรเพิ่มก็ไปปรึกษาอาจารย์นอกเวลาเรียนได้ "

- "มีพี่น้อง 3 คนแต่จะสนิทกับพี่สาวมาก ตอนจะเลือกคณะยังคิดไม่ออกว่าจะเลือกอะไรดีเลยปรึกษาพี่ พี่ก็บอกว่าจะเรียนอะไรบ้างหนูก็เลือกตามนั้น ที่เลือกตามเพราะพี่รู้จักเราดีบางทีเขาอาจจะรู้จักหนูดีกว่าตัวหนูเองซะอีก "

นอกจากนี้ นิสิตที่เหลือจำนวน 6 คน ซึ่งเป็นนิสิตชาย 1 คนและนิสิตหญิง 5 คนเลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยตามความต้องการของบิดามารดา โดยที่นิสิตหญิง 2 คนมีความชอบคณะนั้นๆ เป็นการส่วนตัวและในขณะเดียวกันนิสิตต้องการทำให้ความมุ่งหวังของบิดามารดาเป็นจริงด้วยอีกส่วนหนึ่ง จึงพยายามอย่างเต็มที่ที่จะเข้าเรียนในคณะนั้นๆ ไปได้ ส่วนนิสิตจำนวนที่เหลือนั้นเลือกคณะตามความต้องการของบิดามารดาโดยที่นิสิตมีคณะที่ชอบ และสนใจจะเรียนอยู่แล้ว ซึ่งไม่ได้เป็นคณะเดียวกับที่บิดามารดาต้องการ

- "จะว่าชอบคณะนี้ก็ไม่เชิงนะ แต่พ่ออยากให้เรียนกลัวขายหน้าเพื่อนเพื่อนของพ่อ ลูกเขาเรียนเก่งกันทั้งนั้นเรียนหมอ เรียนบัญชีเรียนจุฬาฯ ทั้งนั้นเลย พ่ออยากให้เรียนวิศวะจะได้พอแข่งกับเค้าได้ไม่อยากจะขัดใจพ่อเลยเลือกซะหน่อย แต่ก็รู้สึกบีบคั้นนาดูนะทั้งก่อนสอบแล้วก็ตอนลุ้นผลการสอบเครียดมากเลยครับ "

วิเคราะห์ได้ว่าใน เรื่องของการศึกษานั้นค่านิยมของบิดามารดาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกคณะของนิสิต ซึ่งจัดได้ว่า เป็นปัจจัยที่อิทธิพลโดยตรงต่อนิสิต

การศึกษาต่อ

ผลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อของนิสิตพบว่า นิสิตส่วนใหญ่อุปสงค์การศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี มีเพียงส่วนน้อยที่จะไม่ศึกษาต่อ นิสิตที่ต้องการศึกษาต่อนี้สามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ 3 กลุ่มคือ นิสิตที่ต้องการศึกษาต่อทันทีที่เรียนจบปริญญาตรี, ต้องการทำงานแล้วจึงศึกษาต่อ

และต้องการเรียนและทำงานควบคู่กันไป นิสิตเหล่านี้ส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เรียนในระดับปริญญาตรี มีเพียงส่วนน้อยที่จะเปลี่ยนไปเรียนตามความสนใจที่เพิ่งค้นพบ และนิสิตในแต่ละกลุ่มนั้นมีความคิดต่างกันในรายละเอียด แต่ความคิดเห็นของนิสิตส่วนใหญ่คือ ต้องการศึกษาต่อเพื่อโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน และต้องการได้รับสิ่งตอบแทนทางวัตถุที่สูงขึ้นกว่าการจบเพียงระดับปริญญาตรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อทั้งหมดพบว่า นิสิตที่ได้รับการถ่ายทอดความคิด และค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษาต่อจากการสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลได้แก่ บิดามารดา รุ่นพี่ อาจารย์ สังคม (ค่านิยมของสังคม) และช่องทางการสื่อสารมวลชนได้แก่ หนังสือพิมพ์ (หน้าข่าวรับสมัครงาน)

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่มซึ่งกล่าวว่าต้องการศึกษาต่อในระดับสูงกว่าปริญญาตรี นิสิตที่ต้องการศึกษาต่อทันทีที่เรียนจบปริญญาตรี เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกมากที่สุด มีนิสิตจำนวน 44 คน มากกว่านิสิตอีก 2 กลุ่มคือ นิสิตที่ต้องการทำงานแล้วจึงศึกษาต่อ และต้องการเรียนและทำงานควบคู่กันไป จากการสอบถามนิสิตถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดามารดา และความคิดเห็นค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษาของบิดามารดาของนิสิตด้วยข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า บิดามารดาของนิสิตกลุ่มนี้เห็นความสำคัญและสนับสนุนให้นิสิตศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี แม้ว่าบิดามารดาของนิสิตบางคนจะจบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาก็ตาม นอกจากนี้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นิสิตเหล่านี้จัดอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง จึงไม่มีความจำเป็นใดๆ ที่บิดามารดาของนิสิตต้องให้นักนิสิตรีบหางานทำเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ดังนั้นสรุปได้ว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจของครอบครัวและค่านิยมทางบวกต่อการศึกษาของบิดามารดา เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ นิสิตศึกษาต่อ และสามารถศึกษาต่อได้ทันทีที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนถึงอิทธิพลของบิดามารดาต่อความคิดเกี่ยวกับการศึกษาต่อของนิสิตคือ นิสิตจำนวน 9 คนประกอบด้วยนิสิตชาย 2 คน และนิสิตหญิง 7 คนมีความคิดที่จะศึกษาต่อ เนื่องจากเป็นความต้องการของบิดามารดา ประกอบกับรอยส่วนตัวของนิสิตเองยังไม่นึกถึงการเรียน สำหรับสถาบันการศึกษาที่นิสิตตั้งใจว่าจะไปศึกษาต่อนั้นนิสิตทั้ง 9 คนกล่าวว่า มีความตั้งใจว่าจะศึกษาต่อต่างประเทศซึ่งประเทศที่นิสิตส่วนใหญ่กล่าวถึงคือ สหรัฐอเมริกา

นิสิตที่ต้องการศึกษาต่อทันทีที่ส่วนใหญ่ออกไปศึกษาต่อต่างประเทศมากกว่าศึกษาต่อในประเทศไทยถ้ามีทุนเพียงพอ หรือสามารถสอบชิงทุนการศึกษาได้ในกรณีของนิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง ส่วนนิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีการไปศึกษาต่อต่างประเทศนั้นนอกจากจะเป็นความต้องการของนิสิตเองแล้วยังเป็นความต้องการของบิดามารดาอีกด้วย นิสิตเหล่านี้ให้เหตุผลของการที่ต้องการศึกษาต่อต่างประเทศไว้ดังนี้

- "พ่อแม่เรียนจบปริญญาเอกจากที่นั่นมา ได้ประสบการณ์ชีวิตมาเยอะ เล่าให้ลูกๆ ฟังบ่อยๆ ตอนนี้อยู่กับพี่สาวก็อยู่อเมริกาแต่คนละรัฐ พี่สาวก็เรียนแพทย์ แต่หนูอีกทีไปแล้วค่อยว่ากัน"

- "อยากได้ภาษาอยากพูดได้แบบพูดภาษาไทยเลย อันนี้พ่อก็เข้าใจ ตอนแรกพ่อแม่ก็อยากให้เรียนสูงๆ แต่จะเรียนทั้งที่เลยขอพ่อว่าขอไปต่างประเทศส่วนจะเป็นประเทศไหนค่อยคิดดูอีกที"

- "ถ้าเรียนจบสูงกว่าปริญญาตรีเอาแค่ปริญญาโทก็พอ แล้วมีดีกรีจากต่างประเทศด้วยบริษัทใหญ่ เขาก็รับทั้งนั้น แล้วยังได้เงินเดือนสตาร์ทสูงกว่าจบรทในประเทศซะอีก รุ่นพี่ที่ทาอยู่คารอพูดให้ฟัง"

- "ไหนๆ จะเรียนต่อก็ควรจะได้ภาษา รู้ตัวว่าทุกวันนี้เขียนได้แต่ถ้าต้องพูดภาษาอังกฤษเมื่อไหร่พูดแบบ broken English ทุกที"

- "ทุกวันนี้พยายามทำเกรดให้ดีๆ ตั้งใจว่าจะสอบชิงทุนให้ได้ถ้าจะอาศัยเงินจากทางบ้านคงต้องออกไปทำงานเก็บเงินแล้วค่อยเรียน ทำไม่ต้องเรียนต่างประเทศเพราะภาษานี้แหละ ลองคิดเปรียบเทียบกับกันอยู่ไทยเรียนพูด"

ภาษาอังกฤษเสียเงินไปไม่รู้เท่าไรหรือไม่เห็นได้ผล อาจารย์บอกว่าถ้าได้อยู่ในสภาพที่ต้องพูดแต่ภาษาอังกฤษจะทำให้เราพูดได้โดยอัตโนมัติ"

- "ลอง เปิดดูหน้ารับสมัครงานในหนังสือพิมพ์สิ ทุกตำแหน่งยิ่งตำแหน่งสูงๆ ยิ่งต้องการคนเก่งภาษา อย่างผมต้องพยายามชิงทุนให้ได้"

จากคำตอบซึ่งได้รวบรวม และยกมาแสดงนี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าการที่นิสิตต้องการศึกษาต่อต่างประเทศ เนื่องจากนิสิตต้องการจะใช้ภาษาอังกฤษได้ดีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน (ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่องค์กรการทำงานต่างๆ ระบุว่าต้องการ จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นความจำเป็นในการสมัครงานและประกอบอาชีพ) ต้องการประสบการณ์ และต้องการอัตราเงินเดือนที่สูงและได้ทำงานในบริษัทที่มีชื่อเสียง และนิสิตเหล่านี้ได้รับอิทธิพลความคิดเกี่ยวกับการศึกษาต่อต่างประเทศจากการทำการสื่อสารกับบิดามารดาทั้งทางตรง และทางอ้อม รุ่นพี่ อาจารย์ สังคม (องค์กรการทำงานส่วนใหญ่ที่ต้องการผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านภาษา) และได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติที่องค์กรการทำงานส่วนใหญ่ต้องการจากสื่อมวลชนได้แก่ หนังสือพิมพ์หน้าข่าวรับสมัครงาน

สำหรับนิสิตที่จะไม่ศึกษาต่อทันทีที่จบระดับปริญญาตรีนั้น นิสิตส่วนใหญ่กล่าวว่า จะทำงานระยะเวลาดำเนินแล้วจึงศึกษาต่อ เพื่อดูความถนัด และความสนใจของตนก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเรียนในสาขาวิชาที่เหมาะสมกับตนเองหรือความต้องการของตลาดงานมากที่สุด นอกจากนี้ นิสิตชายจำนวน 3 คนกล่าวว่า จากการที่ได้อ่านหนังสือพิมพ์หน้ารับสมัครงาน นิสิตเห็นว่านอกจากคุณสมบัติในเรื่องของระดับการศึกษาที่องค์กรต่างๆ ใช้เป็นหลักพิจารณาในการจ้างงานแล้วนั้น องค์กรจะพิจารณาประสบการณ์การทำงานของผู้สมัครงานประกอบด้วย ดังนั้น นิสิตชายกลุ่มนี้จึงมีความคิดว่า เมื่อเรียนจบระดับปริญญาตรีแล้วควรจะทำงานเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์สักระยะหนึ่งก่อนที่จะเรียนระดับปริญญาโทต่อไป โดยนิสิตที่จะไม่เรียนต่อทันทีที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีกลุ่มนี้อาจจะหยุดพักการทำงานเพื่อศึกษาต่อเพียงอย่างเดียว เนื่องจากทราบจากรุ่นพี่ว่าการเรียนในระดับปริญญาโทนั้นต้องใช้ความตั้งใจและเวลาอย่างมาก และ นิสิตจำนวน 2

คนประกอบด้วยนิสิตชาย 1 คนและนิสิตหญิง 1 คนต้องการทำงานเก็บเงินเพื่อเป็นทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศ

- "จะทำงานเก็บเงินสักก้อนไว้เป็นทุนไปต่อต่างประเทศ กะว่าจะไปออสเตรเลีย เคยอ่านจากคู่มือว่าเขายอมให้นักศึกษาต่างชาติทำงานไปเรียนไปได้อีกอย่างทุนต่ำกว่าอเมริกาเยอะ "

- "เคยได้ทุน AFS ตกลงกับครอบครัวทางนั้นแล้วว้เราจะไปเรียนต่อขออยู่กับเขา ซึ่งเขาก็รักเราเหมือนลูก ตอนนี้ปัญหาเพียงอย่างเดียวคือต้องทำงานเก็บเงินสักกระยะกะไว้พอค่าหน่วยกิต ค่าใช้จ่ายเบื้องต้นก่อน "

นิสิตกลุ่มที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยนิสิตชายทั้งสิ้น 6 คนกล่าวว่า จะเรียนไปพร้อมๆ กับทำงาน เนื่องจากไม่ต้องการเป็นภาระให้กับผู้ปกครอง และเชื่อว่าตนสามารถเรียนไปทำงานไปได้

นิสิตจำนวน 57 คนจากนิสิตที่ต้องการศึกษาต่อทั้งหมดมีความคิดเห็นมีเหตุผลที่จะศึกษาต่อแตกต่างกันออกไปดังข้อมูลที่ได้แสดงไว้ข้างต้นแล้วส่วนหนึ่งเหตุผลอื่นๆ ที่นิสิตได้ให้ไว้มีดังนี้

- "ปัจจุบันการเรียนสูงกว่าปริญญาตรีเป็นเรื่องจำเป็น ยิ่งในอนาคตอันใกล้จะมีคนจบปริญญาตรีกันมากขึ้น ถ้าอยากก้าวหน้าได้เงินเดือน หรือตำแหน่งสูงจะต้องเรียน "

- "ปัจจุบันคนเรียนปริญญาโทกันมาก ทั้งที่เรียนในประเทศและต่างประเทศต่อไปปริญญาตรีคงเทียบได้กับบวช . หรือบวส . แล้วที่สำคัญเงินเดือนต้องได้น้อยแน่นอน "

- "ยิ่งวุฒิสูงแนวทางการเลือกงานจะทำได้กว้างขึ้น เงินเดือนสูงขึ้นจะได้เป็นผู้เลือกไม่ใช่ถูกเลือก จะมีภาษีดีกว่าปริญญาตรี "

- "จบรทมาส่วนใหญจะได้ทำงานในระดับผู้บริหารเลยไม่ต้องค่อยๆ ไล่เต้า "

จากข้อมูลทั้งหมดข้างต้นที่แสดงให้เห็นถึงความคิด และค่านิยมของนิสิตซึ่งต้องการศึกษาต่อระดับสูงกว่าปริญญาตรีส่วนใหญ่วิเคราะห์ได้ว่า นิสิตส่วน

าหญาให้ความสำคัญกับสิ่งตอบแทนทางวัตถุ และโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน
อย่างยิ่ง

แต่นิสิตจำนวน 3 คนนอกเหนือจากนิสิตจากนิสิต 57 คนข้างต้นให้
เหตุผลของความต้องการที่จะศึกษาต่อไว้แตกต่างจากนิสิตส่วนใหญ่นี้

- "ไม่ใช่ว่าเรื่องรักก็แก่แต่จำเป็น เพราะจะได้รู้สึกขึ้นในสาขาวิชานั้นๆ
สิ่งที่เรียนในระดับปริญญาตรี เปรียบเหมือนการปูพื้นความรู้แค่นั้น "

- "พบว่าตัวเองไม่ถนัดในสาขาวิชาที่เรียนในปัจจุบัน อยากทำงาน
ด้านอื่นที่เชื่อว่าถนัดมากกว่า เลยคิดจะเรียนต่อด้านนั้น จะได้มีวุฒิใบสมัคร
งานเดี่ยวนี่เขาจะเลือกคนที่จบมาตรงสาขา ไม่อย่างนั้นคงไม่มีโอกาสได้ทำงาน
ที่ชอบ " (นิสิตผู้นี้ขณะนี้กำลังศึกษาอยู่ชั้นปี 4 คณะนิติศาสตร์ ต้องการศึกษาต่อ
คณะนิติศาสตร์สาขาการโฆษณา)

- "เดี๋ยวนี้บริษัทหลายๆ แห่ง เริ่มจะประกาศรับคนจบโทมากขึ้นต่อไป
ปริญญาตรีจะหมดความหมาย ค่าหางานทำยังยากเลย "

จากคำตอบของนิสิตทั้ง 3 คนจะเห็นได้ว่านิสิตต้องการศึกษาต่อเนื่อง
จากนิสิตมีความสนใจในสาขาวิชานั้นๆ ต้องการศึกษาให้ลึกซึ้งขึ้น, ต้องการ
เปลี่ยนไปศึกษาในสาขาวิชาที่ตนสนใจ และเพื่อเป็นประโยชน์ในการสมัครงาน
รายได้ด้านเอา เกณฑ์ทางด้านวัตถุ หรือโอกาสก้าวหน้าในการทำงานมา
ประกอบการตัดสินใจศึกษาต่อ

ส่วนนิสิตจำนวน 4 คนที่กล่าวว่าไม่ต้องการศึกษาต่อ ให้เหตุ
ผลกับผู้วิจัยไว้ดังนี้

- "ซีก็เคยเรียนกว่าจะจบตรีได้ก็แย่แล้ว " (นิสิตจำนวน 2 คนที่
ให้คำตอบเช่นนี้เป็นนิสิตชาย 1 คนและนิสิตหญิง 1 คน ฐานะทางเศรษฐกิจ
อยู่ในระดับปานกลาง "

- "จบตรีก็ทำงานได้แล้ว ดีกว่าคนอื่นที่เขาไม่ได้เรียนไม่มีโอกาส
เรียนตั้ง เยอะแล้ว " (นอกจากนี้นิสิตผู้นี้ยังกล่าวถึงบิดาและบุคคลที่นิสิตรู้จักว่า

สามารถเป็นเจ้าของกิจการมีฐานะที่มั่นคงได้โดยจบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา (นิสิตจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี)

- " เชื่อว่าประสบการณ์การทำงาน สิ่งที่ได้จากการทำงานมันจะสอนเราเองแหละไม่ต้องไปเรียนอะไรอีกแล้ว เงินเดือนจะมากน้อยก็ขึ้นกับความสามารถนั่นแหละเท่าไรก็ได้เท่า นั้น "

จากคำตอบวิเคราะห์ได้ว่า นิสิตกลุ่มนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญ (ไม่ยึดติด) กับโอกาสก้าวหน้า หรือสิ่งตอบแทนทางวัตถุที่จะได้จากการเรียนในระดับที่สูงขึ้น และมีความเชื่อว่าความรู้ในระดับปริญญาตรีนั้นเพียงพอต่อการประกอบอาชีพ

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็น ความเชื่อ และค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษาต่อของ นิสิตพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคิดที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี และให้ความสำคัญกับสิ่งตอบแทนทางวัตถุและโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน สำหรับช่องทางการสื่อสารที่มีอิทธิพลในการถ่ายทอดความคิดดังกล่าวนี้แก่นิสิตได้แก่ ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลซึ่งทำการถ่ายทอดความคิดให้กับนิสิตทั้งทางตรง และทางอ้อมซึ่งได้แก่ บิดามารดา ครู รุ่นพี่ สังคม และช่องทางการสื่อสารมวลชนคือหนังสือพิมพ์หน้ากระดาษสีประจำวันซึ่งเป็นช่องทางที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครงานที่องค์กรต่างๆ เน้นและต้องการแก่นิสิต

หลังจากที่ได้วิเคราะห์ความคิด และช่องทางการสื่อสารที่ทำการถ่ายทอดความคิดเห็น ค่านิยมเกี่ยวกับการเรียนของนิสิตทั้ง 2 ประเด็นคือ การเลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย และการศึกษาต่อ ผู้วิจัยพบว่าในช่วงที่นิสิตศึกษาในระดับมัธยมศึกษา นั้นนิสิตยังไม่ได้ให้ความสำคัญ ไม่ได้พิจารณาถึงโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน หรือสิ่งตอบแทนทางวัตถุ ดังนั้นเมื่อนิสิตต้องเลือกคณะเพื่อทำการสอบเข้ามหาวิทยาลัย นิสิตจึงเลือกโดยใช่เกณฑ์ทางด้านจิตใจคือ ความสนใจของตน หรือความต้องการของบิดามารดาเป็นเกณฑ์เพียงด้านเดียวแต่เมื่อนิสิตเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยมีสังคมที่กว้างขึ้น และด้วยอายุที่

เพิ่มขึ้นได้รับฟัง ได้เห็น ได้ทราบและได้รับคำนิยมที่ให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์จาก
ช่องทางการสื่อสารต่างๆ ทำให้นิสิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแตกต่าง
ไปจากขณะที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาคือ นิสิตส่วนใหญ่เริ่มให้ความสำคัญกับ
สิ่งตอบแทนทางวัตถุ และโอกาสก้าวหน้าในการทำงานแทนการพิจารณาเฉพาะ
เกณฑ์ทางด้านจิตใจเพียงด้านเดียวในระดับมัธยม

ซึ่งความคิดของนิสิตเกี่ยวกับการเรียนนี้ นิสิตได้รับอิทธิพลได้รับ
การถ่ายทอดผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆทั้งทางตรง และทางอ้อมผ่านช่องทาง
การสื่อสารระหว่างบุคคลได้แก่ บิดามารดา ครู รุ่นพี่ พี่ สังคม และช่อง
ทางการสื่อสารมวลชนได้แก่ หนังสือ และหนังสือพิมพ์ (หน้ารับสมัครงาน)

การเลือกอาชีพ

การวิเคราะห์วัฒนธรรมทางจิตใจเกี่ยวกับการเลือกอาชีพนี้ ผู้วิจัย
ทำการศึกษา 2 ประเด็นคือ

- เกณฑ์การเลือกองค์กร
- ลักษณะขององค์กรที่จะพิจารณาเข้าร่วม

เพื่อศึกษาว่านิสิตใช้เกณฑ์ทางวัตถุ หรือหลักเกณฑ์ใดในการพิจารณา
เลือกอาชีพ และนิสิตได้รับการถ่ายทอดความคิด คำนิยามดังกล่าวผ่านช่อง
ทางการสื่อสารใด

เกณฑ์การเลือกองค์กร

คำว่า "องค์กร" หมายความว่า บริษัทใดๆ หน่วยงานราชการใดๆ
หรือรัฐวิสาหกิจใดๆ ที่นิสิตจะพิจารณาเข้าทำงาน โดยที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า
นิสิตใช้เกณฑ์ใดในการเลือกเข้าร่วมงานกับองค์กรนั้นๆ และเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งก็
คือความคิดและคำนิยามที่นิสิตมีนั้น นิสิตได้รับการถ่ายทอดและปลูกฝังผ่านช่อง
ทางการสื่อสารใด

หลังจากที่ได้ทำการสัมภาษณ์นิสิตและนำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับเกณฑ์การเลือกองค์กรมมาทำการจัดกลุ่ม สามารถแยกคำตอบของนิสิตออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่มเรียงตามจำนวนของนิสิตในแต่ละกลุ่มจากจำนวนมากไปน้อยดังนี้ นิสิตที่พิจารณาเกณฑ์ทางด้านวัตถุประสงค์ควบคู่ไปกับความก้าวหน้า และความพึงพอใจในลักษณะงาน, พิจารณาความพึงพอใจในลักษณะงาน และพิจารณาเฉพาะเกณฑ์ทางด้านวัตถุประสงค์

นิสิตส่วนใหญ่ซึ่งเป็นนิสิตชายมากกว่านิสิตหญิงกล่าวว่า จะพิจารณาเกณฑ์ทางด้านวัตถุประสงค์ควบคู่ไปกับเกณฑ์ทางด้านจิตใจ (ความก้าวหน้าและความพึงพอใจในลักษณะงาน) ซึ่งเกณฑ์ทางด้านวัตถุประสงค์ที่กล่าวถึงนี้คือ เงินเดือน โบนัส ค่าคอมมิชชั่น เบี้ยเลี้ยง สวัสดิการ ก้าวรและอื่นๆ ส่วนความพึงพอใจในลักษณะงานนิสิตหมายความว่า การได้ทำงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่ตนจบมา หรืองานที่นิสิตมีความสนใจ มีความถนัด นอกจากสิ่งตอบแทนทางด้านวัตถุประสงค์และความพึงพอใจในลักษณะงาน สิ่งที่นิสิตกลุ่มนี้พิจารณาอีกประการหนึ่งคือ โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน โอกาสที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารขององค์กร และมีความมั่นคง

- "ดูความก้าวหน้าและสิ่งตอบแทนที่จะได้ อาจจะเท่ากับบริษัทขนาดเล็กที่เงินเดือนไม่สูงในช่วงเริ่มทำงาน แต่ในอนาคตมีโอกาสมีตำแหน่งสูงกินตำแหน่งบริหาร เงินเดือนก็ย่อมสูงตามมาอย่างแน่นอน"

- "ได้ทำงานตรงกับที่เรียนมา มีความมั่นคง เงินเดือนและสิ่งตอบแทนที่จะได้ต้องสมน้ำสมเนื้อกับตัวงาน"

- "ถ้าพูดตามหลักศาสนาคงต้องเรียกว่าพวกไม่รู้จักพอมีง ความสุขจากที่ได้ทำงานที่ชอบก็จะเอา เงินก็เอา แต่ถ้าให้เลือกเงินเดือนสูง งานเป็นงานที่รู้สึกเฉยๆ แต่มีความสามารถทำได้ก็จะทำเพราะมันก็ไม่ได้ทำให้เราทุกข์ ส่วนถ้าเป็นงานที่เราไม่ชอบก็ไม่ต้องสมัครตั้งแต่ต้นก็สิ้นเรื่อง"

- "จะพิจารณาไปเรื่อยๆ ตอนนี้อยู่ในรับสมัครไปหลายที่แล้ว สมัครแต่ที่เราทำได้ เงินเดือนก็เรียกสูงไว้ก่อนใครอยากได้เงินน้อยๆ ละพี่ มีเวลาเลือกอีกเยอะ เลือกจนกว่าจะพอใจ พ่อแม่เลี้ยงเรามาได้ตั้งนานจะเลี้ยงต่อไป

อีกหน่อยจะเป็นอะไร .ฐานะก็ไม่รวยหรอกแต่บ้านกลางแต่ไม่เดือนร้อนสบายๆ"

- "ทำงานโดยมีเงื่อนงำที่ตั้งใจไว้ ต้องมั่นคง เป็นบริษัทของญี่ปุ่นหรือเยอรมัน 2 ประเทศนี้เรื่องเทคโนโลยีเป็นที่ยอมรับ เราจะได้เรียนรู้ แล้วเงินต้องดี เรื่องเงินนี่จำเป็นเราต้องคิดไกลๆ เวลาเมื่อไหร่อย่างเจ็บป่วย หรือเกิดต้องใช้เงินเยอะๆขึ้นมาจะได้ไม่ต้องวุ่นวาย " (เนื่องจากบิดาของนิสิตผู้นี้เป็นวิศวกรต้องใช้จ่ายเงินในการรักษาเป็นจำนวนมาก นิสิตจึงเห็นความจำเป็นและพิจารณาเลือกองค์กรที่จะร่วมงานจากสิ่งตอบแทนทางวัตถุ)

นิสิตส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้จะให้ความสำคัญกับสิ่งตอบแทนทางด้านวัตถุเป็นอย่างมากโดยจะพิจารณาความพึงพอใจในลักษณะงานเป็นส่วนประกอบ แต่ในกลุ่มนี้มีนิสิตจำนวน 16 คนที่ให้ความสำคัญกับเกณฑ์ความพึงพอใจในลักษณะงานมากกว่าเกณฑ์ทางด้านวัตถุ ประกอบด้วยนิสิตหญิงมากกว่านิสิตชาย นิสิตเหล่านี้มีความคิดเห็นว่าการได้ทำงานที่ตนพอใจ ได้พิสูจน์ความสามารถ และมีบรรยากาศในการทำงานที่ดี (มีเพื่อนร่วมงานดี ผู้บริหารพยายามทำความเข้าใจพนักงาน ไม่กดขี่แรงงาน) จะทำให้ทำงานได้อย่างมีความสุข ส่วนสิ่งตอบแทนทางวัตถุนั้นนิสิตจะใส่ใจเป็นเพียงเกณฑ์ประกอบในการพิจารณา

- "พิจารณาว่าลักษณะงานกับเงินเดือนพอ ๆ กันหรือไม่ ถ้างานมากเงินเยอะก็จะทำ แต่ถ้าเงินเยอะแต่งานน้อยก็จะไม่ทำเพราะคงน่าเบื่อ อีกอย่างไม่ได้พัฒนาสมอง "

- "เรื่องเพื่อนร่วมงานนี้สำคัญมาก รุ่นพี่หลายคนแล้วที่มาเล่าให้ฟังว่าเพื่อนร่วมงานไม่ดีชอบขัดแย้งขัดขา ทำงานเอาหน้า เจ้านายก็จู้เงี้ยวชอบคนล.ช.ล.ช. (เลียแข้งเลียขา) ก็ยังคิดอยู่เหมือนกันว่าจะทำยังไงถึงจะรู้ก่อนเข้าไปทำ เพราะต่อให้เรามีความสามารถแค่ไหนถ้าเจ้านายไม่เห็นไม่มองก็เท่านั้นจริงมั้ย "

- "ตอนฝึกงานไปฝึกกับบริษัทใหญ่บริษัทหนึ่งใช้เส้นพ่อ ร้อยเห็นแล้วเหนื่อยแทนพนักงานเขาจริงๆ งานหนักมากทำตั้งแต่แปดโมงครึ่ง แต่เลิกงานไม่แน่นอนแล้วแต่ถ้าช่วงไหนงานเข้ามามาก หรืองานเร่งก็รันหน้าทุ่มเทยิงคืนถึงเราจะไม่ช้คนที่ต้องเป๊ะๆ แต่อย่างนี้มันก็เกินไป... เลิกงานก็จะเลือก

แบบว่า ได้ทำงานตรงกับที่เรียนมา งานไม่รัด เงินเดือนแน่นอนต้องดูอยู่แล้ว ต้องไม่น้อยกว่าที่วุฒิของเราควรจะได้ ไม่เคยหวังว่าได้เป็นหมื่น"

- "อยากเป็นที่ยอมรับ อยากได้โอกาสแสดงและพิสูจน์ความสามารถ เงินเดือนเป็นเพียงองค์ประกอบย่อย แต่ก็คงไม่ถึงกับกดค่าแรงเหลือแค่ 5,000-6,000 อย่างนั้นก็ไม่ได้หว"

- "ได้ทำงานที่ถนัด เงินเดือนเท่าๆ กับคนอื่นที่จบตรีเหมือนกันไม่เรียกร้องอะไรมากมาย"

- "ได้ทำงานตรงกับที่เรียนมา สภาพแวดล้อมที่ทำงานและเพื่อนร่วมงานดีแค่นี้ที่ต้องดู ส่วนเงินเดือนบริษัทเสนอให้เท่าไรก็เท่านั้น"

- "อยากเป็นอาจารย์ที่นี่ (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์) เป็นความสุขที่ได้เป็นมากกว่าได้ให้ความรู้กับรุ่นน้อง ยังไม่คิดเรื่องเงิน เพราะพ่อแม่ดูแลตัวเองได้ไม่ต้องพะวง อยากทำอะไรที่หาแล้วมีความสุข"

วิเคราะห์ได้ว่ามีปัจจัยหลายประการที่ทำให้ให้นิสิตเหล่านี้พิจารณาเกณฑ์ในการเลือกองค์กรโดยพิจารณาเฉพาะเกณฑ์ทางด้านจิตใจ (ความสบายใจในการทำงาน ได้ทำงานตรงกับสาขาวิชาที่ทำการศึกษา และได้พิสูจน์ความสามารถ) ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ ปัจจัยทางการสื่อสาร จากการที่นิสิตได้รับฟังคำบอกเล่าของรุ่นพี่ และจากประสบการณ์การเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้วเกิดความรู้สึกผูกพันกับสถาบัน จนต้องการเป็นอาจารย์เพื่อให้ความรู้กับรุ่นน้องในสถาบันต่อไป และปัจจัยทางเศรษฐกิจของนิสิตเป็นปัจจัยเสริมเนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นิสิตอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่จำเป็นต้องให้นิสิตช่วยทำงานเพื่อแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในครอบครัว

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนิสิตที่พิจารณาเฉพาะความพึงพอใจในลักษณะงาน (พิจารณาเกณฑ์ด้านจิตใจเพียงด้านเดียว) กับนิสิตกลุ่มแรกที่พิจารณาความพึงพอใจในลักษณะงานควบคู่ไปกับสิ่งตอบแทนทางวัตถุ และโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ นิสิตที่พิจารณาเฉพาะเกณฑ์ทางด้านจิตใจมีจำนวนเพียง 11 คน

ประกอบด้วยนิสิตหญิงมากกว่านิสิตชาย แต่นิสิตที่พิจารณาเกณฑ์ทางด้านวัตถุและจิตใจควบคู่กันนั้นมีจำนวนถึง 51 คน

ข้อความด้านล่างนี้เป็นส่วนหนึ่งของคำตอบซึ่งนิสิตที่พิจารณาเฉพาะเกณฑ์ทางด้านจิตใจได้ให้ไว้

"แค่ได้ทำงานที่อยากทำ ได้กอบรกยประสบการณ์ ไม่รู้จะเอาเงินไปทำอะไรมากมาย "

"อยากไปทำงานต่างประเทศ เพื่อศึกษาการทำงานของเขา เงินเดือนไม่ต้องมากหรอก ผมอยากได้ประสบการณ์มากกว่า "

"เลือกงานที่ทำแล้วสบายใจ และให้ความรู้สึกเหมือนกำลังทำกิจกรรมแล้วได้เงินมาใช้ฟรีๆ เงินเดือนต้องการแค่ไม่ต้องขอเงินพ่อแม่ใช้ก็พอ "

"ดูว่าจะทำประโยชน์ให้กับผู้ช่วยได้แค่ไหน จะเลือกงานต่างจังหวัดจะได้เป็นประโยชน์จริงๆ "

"ได้ทำงานที่ได้เที่ยว ไม่ชอบงานนั่งโต๊ะถึงเงินเยอะๆ ก็ไม่เอา เห็นสาวทำงานทั่วไปตื่นเช้าก็ต้องแต่งตัวไปทำงาน เย็นกลับบ้านรู้สึกน่าเบื่อ แล้วเป็นคนที่ชอบเที่ยวชอบอ่านหนังสือท่องเที่ยว เป็นชีวิตจิตใจด้วย "

"เคยอ่านเจอในหนังสือของเสกสรรประทับใจมากเขาว่า การทำงานคือการใช้ชีวิต ถ้าเราทำงานที่เราพอใจนั้นก็หมายความว่าเราได้ใช้ชีวิตของเราอยู่ แต่ถ้าเมื่อไหร่ที่เราทำงานเพื่อเงินโดยที่เราไม่ชอบงานนั้น เมื่อนั้นเรากำลังถูกคนอื่นใช้ชีวิตของเรา เขาพูดถูกยิ่งคิดยิ่งเห็นด้วยผมเลยคิดว่าผมขอใช้ชีวิตของตัวเองอย่างคุ้มค่าดีกว่าที่จะให้คนอื่นมาใช้ชีวิตของผม "

คำตอบของนิสิตผู้นี้เป็นตัวอย่างอีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า สื่อมวลชนนั้นสามารถถ่ายทอดและปลุกฝังความคิดให้เกิดขึ้นกับผู้รับสารได้

นิสิตกลุ่มที่ 3 ซึ่งเป็นนิสิตชายจำนวน 2 คนกล่าวว่าจะเลือกองค์กรโดยพิจารณาเฉพาะสิ่งตอบแทนทางวัตถุ

"ดูเงินเดือนก่อนเพื่อนเลย สำหรับตัวงานบริษัทที่เขาจ้างเรา เขาก็ต้องพิจารณาแล้วว่าเราเหมาะสมถึงกล้าจ้าง "

- "ทำงานแล้วต้องมีเงินเก็บมีเงินมากพอที่จะใช้จ่ายรายวัน แล้วต้องมีพ่อบ้าน ผ่อนรถ ถ้าทำแล้วได้เงินเดือนแค่พอกินอย่าทำอะไรดีกว่า เมื่อทำงานก็หมายความว่าไม่ต้องพึ่งทางบ้านอยากได้อะไรต้องหาได้ด้วยตัวเอง ผมไม่ชอบให้ใครเรียกว่าลูกอาสาเสีย แต่อยากเป็นอาสาเสียด้วยตัวเอง" สำหรับนิสิตผู้ี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตอยู่ในระดับที่ดี ประกอบกับความทะเยอทะยานของนิสิตซึ่งต้องการเป็น "อาสาเสีย" ด้วยตัวของนิสิตเอง จึงทำให้นิสิตพิจารณา เฉพาะ เกณฑ์ทางด้านวัตถุ เพียงด้านเดียว รดยมิได้ให้ความสำคัญกับ เกณฑ์อื่นๆ

จากข้อมูลทั้งหมดที่นำเสนอไปข้างต้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ความคิดเห็นและค่านิยมเกี่ยวกับเกณฑ์การเลือกองค์กรของนิสิตได้ว่า นิสิตส่วนใหญ่ซึ่งประกอบด้วยนิสิตชายมากกว่า นิสิตหญิงให้ความสำคัญกับเกณฑ์ทางด้านวัตถุ คือ สิ่งตอบแทนทางด้านวัตถุ และโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานควบคู่ไปกับเกณฑ์ทางด้านจิตใจคือ ความพึงพอใจในลักษณะงาน สิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน และได้พิสูจน์ความสามารถ มีนิสิตจำนวนเล็กน้อยที่พิจารณา เฉพาะ เกณฑ์ทางด้านวัตถุ หรือ พิจารณา เฉพาะ เกณฑ์ทางด้านจิตใจเพียงด้านเดียว

ข้อมูลที่ผู้วิจัยจะนำเสนอต่อไปนี้เป็นข้อมูลเพิ่มเติมที่แสดงให้เห็นถึงช่องทางการสื่อสารที่ทำการถ่ายทอด ปลุกฝังความคิดและค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกองค์กรให้กับนิสิต

- "พ่อ เคยสอนว่าไม่ต้องรวยก็มีความสุขได้ ความสุขอยู่ที่ได้ทำในสิ่งที่อยากทำ"

- "พ่อสอนว่าอย่าเห็นแก่เงิน หาแค่พออยู่ได้ อย่าทำตัวเป็นภาระกับสังคม"

- "พ่อแม่แม้ว่าทำงานหาเงินจนไม่มีเวลาให้ครอบครัวให้ลูกให้แต่เงิน ไม่อยากเป็นอย่างนั้น"

- "พ่อสอนว่าทำงานอะไร เลือกที่มั่นคงไว้ก่อนในอนาคตครอบครัวจะได้ไม่มีปัญหา"

- "แม่พูดเสมอว่าความสัมพันธ์ใดๆ ต้องใช้เงินทองเสมอ ถ้าเงินน้อยความสัมพันธ์ก็ระทอนกระแท่น"

- พ่อสอนว่าถ้าเราเริ่มงานในบริษัทใหญ่ เราก็จะไปเป็นตัวเล็กๆ ในที่ใหญ่ ถ้าบริษัทเล็กวันดีคืนดีอาจได้ขึ้นไปถึงระดับผู้บริหาร"

- "ได้แรงบันดาลใจจากการทำกิจกรรมชมรม"

- "เคยอ่านหนังสือที่เขียนโดยแพทย์ท่านหนึ่งว่า เราเป็นแสงเทียบเพียงเล่มเดียว ถ้าไปอยู่ในห้องที่มีแสงไฟอยู่แล้วเราจะไม่มีประโยชน์อะไรเลย แต่ถ้าไปอยู่ในห้องที่มีดสนิท เราจะมีคุณค่ายิ่ง"

- "อยากเป็นอาจารย์รอยเฉพาะที่จุฬาฯ แต่ก่อนเจอกับอาชีพนี้แต่เรียนๆ ไปแล้ว เห็นอาจารย์รับจ๊อบกันเป็นว่าเล่นมีชั่วโมงสอนก็ไม่มาสอน สงสารนิสิตที่ตั้งใจอยากเรียน เลยคิดว่าถ้าตัวเองเป็นอาจารย์จะไม่ทำอย่างนั้นเด็ดขาด"

จากข้อมูลที่ได้นำเสนอไปแล้วทั้งหมดข้างต้นจะเห็นได้ว่า ครอบครัวรุ่นพี่ ประสบการณ์ตรงของนิสิต (จากการฝึกงาน, การทำกิจกรรม) อาจารย์ และหนังสือที่นิสิตอ่าน ล้วนมีอิทธิพลต่อความคิดเกี่ยวกับการเลือกองค์กรของนิสิตทั้งสิ้น นอกจากนี้ความชอบส่วนบุคคลของนิสิต (ชอบท่องเที่ยว) และฐานะทางเศรษฐกิจของนิสิตเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความคิดของนิสิตด้วยเช่นกัน

ลักษณะองค์กรที่นิสิตจะพิจารณาเข้าร่วม

คำว่าลักษณะองค์กรที่นิสิตจะพิจารณาเข้าร่วมในงานวิจัยฉบับนี้หมายถึง ความถึง องค์กรที่ดำเนินการโดยเอกชน (องค์กรของเอกชนซึ่งอาจจะเป็นองค์กรที่ลงทุนโดยต่างชาติ องค์กรร่วมระหว่างประเทศไทยและต่างชาติ หรือ องค์กรที่ลงทุนโดยชาวไทย รวมถึงองค์กรพัฒนาต่างๆ ที่ดำเนินการโดยเอกชน และได้ทุนจากเอกชน) องค์กรที่ดำเนินการโดยรัฐ (ราชการ, รัฐวิสาหกิจ)

จากการศึกษาความคิดเกี่ยวกับลักษณะองค์กรที่นิสิตจะพิจารณาเข้าร่วมเมื่อจบการศึกษาสามารถแบ่งนิสิตเป็น 3 กลุ่มตามคำตอบดังนี้ นิสิตที่ต้องการทำงานกับองค์กรของเอกชน นิสิตที่ต้องการทำงานกับองค์กรของรัฐ และนิสิตที่ยังไม่ได้ตัดสินใจว่าจะร่วมงานกับองค์กรลักษณะใด

ในการเลือกลักษณะองค์กรเพื่อเข้าทำงานนั้นนิสิตส่วนใหญ่พิจารณาโดยใช้เกณฑ์ทางด้านวัตถุคือ สิ่งตอบแทนทางวัตถุรวมไปกับเกณฑ์ทางด้านจิตใจคือ การบริหารงานขององค์กร มีความก้าวหน้า และได้พัฒนาความสามารถ มีนิสิตเพียงส่วนน้อยที่พิจารณาเฉพาะเกณฑ์ทางด้านจิตใจ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าความคิด และค่านิยมของนิสิตเกี่ยวกับการเลือกลักษณะองค์กรนี้ นิสิตได้รับการถ่ายทอดผ่านช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลได้แก่ ครอบครัว และประสบการณ์ตรงของนิสิต และช่องทางการสื่อสารมวลชนได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ

กลุ่มของนิสิตที่ตอบว่าต้องการทำงานกับองค์กรของเอกชนนั้นมีสมาชิกทั้งสิ้น 42 คนประกอบด้วยนิสิตชายมากกว่านิสิตหญิง นิสิตกลุ่มนี้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานกับองค์กรเอกชนดังนี้คือ นิสิตเชื่อว่าองค์กรเอกชนพิจารณาการเลื่อนตำแหน่งจากความสามารถของแต่ละบุคคลโดยไม่ต้องอาศัยเส้นสาย (ความสัมพันธ์หรือความพึงพอใจส่วนบุคคลของผู้บริหาร) และการทำงานกับองค์กรเอกชนนิสิตจะได้พัฒนาความคิด ความสามารถ นอกจากนั้นองค์กรเอกชนมีระบบการบริหารและการทำงานที่ดี แม้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรของรัฐการทำงานกับองค์กรเอกชนจะไม่มั่นคงเท่าก็ตาม แต่ในเรื่องของความมั่นคงนี้ นิสิตหญิง คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีผู้หนึ่งแสดงความคิดเห็นไว้ว่า

"-ทำงานราชการจะดีก็แต่ตอนแรกมีเงินใช้แน่ๆ แต่มองกันจริงๆ แล้วทำเอกชนดีกว่า เทียบเงินเดือนแต่ละเดือนก็มากกว่า แล้วเดี๋ยวนี้เรามีระบบกองทุนเก็บเงินให้เราอยู่แล้วก็คล้ายกับราชการ อย่างนี้จะไปทำงานเงินเดือนน้อยๆ แถมไม่ก้าวหน้าทำไม (กองทุนที่นิสิตกล่าวถึงคือ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพซึ่งทางบริษัทจะหักจากเงินเดือนของพนักงาน และบางบริษัทจะเป็นผู้

ออกให้ รโดยมีข้อแม้ว่าพนักงานต้องทำงานกับบริษัทครบตามจำนวนปีที่บริษัทได้กำหนดไว้ และเงินจำนวนนี้ทางบริษัทจะคืนให้กับพนักงานเมื่อพนักงานลาออกหรือเกษียณอายุ : สัมภาษณ์พนักงานฝ่ายบัญชีบริษัท (เทรดเด็กรักษา)

สาเหตุที่นิสิตกลุ่มนี้ไม่มีความคิดที่จะทำงานกับองค์กรของรัฐเนื่องจาก นิสิตเชื่อว่าองค์กรของรัฐนั้นมีระบบการทำงานที่ล่าช้า สัมหลว ไม่มีประสิทธิภาพ ลักษณะงานเป็นงานที่ซ้ำซากจำเจ ไม่ท้าทายและเงินเดือนต่ำ

- "เลือกทำงานเอกชนเพราะวัดกันที่ความสามารถ ถ้าใครมีความสามารถก็ไปได้เร็ว สำหรับราชการไม่ทำเด็ดขาดเพราะระบบงานชักช้าและเงินเดือนไปตามขั้น"

- "ไม่ทำงานราชการเด็ดขาด แม้จะมั่นคงแต่งานน่าเบื่อ"

- "เลือกทำเอกชนเพราะราชการความคิดไม่กว้าง ทำแล้วไม่ได้อะไร ถ้าทำงานกับเอกชนจะได้รับประสบการณ์มากกว่า"

- "ทำงานเอกชน เชื่อว่าจะได้ทำงานเป็นขั้นเป็นอัน และได้เงินเป็นกอบเป็นกำมากกว่า"

- "ทำงานเอกชนก้าวหน้าเร็ว จะได้รับผิดชอบงานมากหรือน้อย ขึ้นกับความสามารรถ ไม่ใช้เส้นสายแม้จะไม่มั่นคงเท่างานราชการ"

- "เอกชนจะมีระบบการทำงานที่ดีกว่าส่วนราชการระบบงานสัมหลว ไม่มีประสิทธิภาพทำงานเช้าชามเย็นชาม"

วิเคราะห์ได้ว่า นิสิตในกลุ่มนี้เลือกที่จะเข้าร่วมงานกับองค์กรของเอกชนโดยพิจารณาเกณฑ์ทางด้านจิตใจประกอบกับเกณฑ์ทางด้านวัตถุกล่าวคือ นอกจากนิสิตจะเลือกทำงานกับองค์กรของเอกชนเนื่องจากจะได้สิ่งตอบแทนทางวัตถุมากกว่าการทำงานกับองค์กรของรัฐแล้วนั้น นิสิตยังพิจารณาถึงระบบการบริหารงาน ประสบการณ์ที่นิสิตจะได้จากการทำงาน และการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งโดยไม่อาศัยความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (อาศัยเส้นสาย)

นิสิตที่กล่าวว่าต้องการทำงานกับองค์กรของรัฐประกอบด้วยนิสิตหญิง

มากกว่านิสิตชาย เหตุผลของนิสิตคือ การทำงานกับองค์กรของรัฐมีความมั่นคง และมีบำนาญหลังจากเกษียณอายุ

- "ทำงานราชการเพราะถึงแม้ไม่รวยแต่มั่นคงกว่าเอกชน"

- "ถ้าทำงานราชการยังงั้นตอนแก่ถึงไม่มีใครเลี้ยง เราก็มีเงินใช้จ่าย ไม่ลำบาก"

นิสิตในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่อายุซึ่งมีจำนวน 8 คนมีความต้องการจะรับราชการเป็นอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยที่นิสิตมีความคิดที่คล้ายกันดังนี้คือ ต้องการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับรุ่นน้องในคณะที่ตนศึกษาอยู่ นอกจากนี้ นิสิตหญิงคณะแพทยศาสตร์จำนวน 1 คนต้องการจะรับราชการเป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาลชุมชนเพื่อความรู้ของนิสิตจะได้เป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยที่อยู่ห่างไกล ความเจริญ

- "จะทำงานราชการและจะทำงานต่างจังหวัดอยู่โรงพยาบาลชุมชน เพราะเคยอ่านหนังสือที่เขียนโดยแพทย์ท่านหนึ่งว่า เราเป็นแสงเทียนเพียงเล่มเดียว ถ้าไปอยู่ในห้องที่มีแสงไฟอยู่แล้ว เราจะไม่มีประโยชน์อะไรเลย แต่ถ้าไปอยู่ในห้องที่มีตมสนิทเราจะมีคุณค่ายิ่ง จำชื่อหมอท่านนั้นไม่ได้แล้วแต่เห็นด้วยกับท่าน กรุงเทพฯมีหมอเยอะแล้วแต่ต่างจังหวัดที่ห่างไกลยังขาดหมอ ที่เรียนอยู่ทุกวันนี้คุณแม่บอกว่าเราทุกคนใช้ภาษีของประชาชน เพราะอย่างนั้นเราก็ต้องใช้ความรู้ของเราให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนที่สุด"

จากคำตอบของนิสิตแพทย์ผู้นี้วิเคราะห์ได้ว่า การที่นิสิตมีความคิดที่จะทำตมให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่นนั้น นิสิตได้รับการปลูกฝังในขั้นต้นจากแม่ของตน และเมื่อได้อ่านหนังสือที่ชี้ให้เห็นว่า การทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นควรทำให้กับผู้ที่มีความเดือดร้อน และต้องการความช่วยเหลือจึงจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง ดังนั้นการที่นิสิตอ่านหนังสือจึงเป็นสื่อที่ช่วยเสริมความคิดเดิมของนิสิตให้เห็นชัดและดำเนินไปอย่างถูกต้องมากขึ้น

และนิสิตชายคณะนิติศาสตร์จำนวน 1 คนมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่

รายต่อการรับราชการ เพื่อช่วยรักษาและเรียกร้องสิทธิให้กับประชาชนที่ยากจน เนื่องจากนิสิตได้มีประสบการณ์ตรงคือเห็นประชาชนที่ยากจนถูกรังที่ท่ากิน

- "จะกลับไปรับราชการที่บ้านเกิดเพราะจะได้ไปเป็นปากเป็นเสียงให้กับชาวบ้าน ที่เห็นมาตั้งแต่เด็กชาวบ้านเค้าไม่รู้ว่่าเค้ามีสิทธิอะไรบ้าง การกระทำอะไรที่ถือว่่าเป็นการละเมิดสิทธิถูกลอกง่าย อย่างที่ท่ากินนี้เห็นเป็นประจำ กลับบ้านที่ไรผู้เฒ่าผู้แก่หนุ่มๆ สาวๆ เขารู้ว่่าเราเรียนกฎหมายก็มาซักถามมาปรึกษา เลยคิดว่าไหนๆ เราก็เรียนมาทางด้านนี้ทั้งทีก็กลับไปทำประโยชน์ให้กับคนที่บ้านดีกว่า "

จากข้อมูลข้างต้นนี้วิเคราะห์ได้ว่่านิสิตผู้นี้ได้รับอิทธิพลจากการศึกษาซึ่งท่่าให้นิสิตเห็นความสำคัญของการเคารพสิทธิส่วนบุคคล และประกอบกับการที่นิสิตมีความรักความผูกพันกับถิ่นเกิด จึงท่่าให้นิสิตตั้งใจที่จะกลับไปรับราชการเพื่อรับใช้ประชาชนในภูมิภาคนี้ เติมของตน

นอกจากนี้มีนิสิตจำนวน 4 คนซึ่งเปลี่ยนความคิดในเรื่องของการลักษณะองค์กรที่จะเข้าร่วม เนื่องจากประสบการณ์ตรงที่นิสิตได้พบนั้นไม่เป็นไปตามความเชื่อของตนกล่าวคือ ในอดีตนิสิตกลุ่มนี้ตั้งใจว่่าเมื่อจบการศึกษาจะเข้าทำงานกับองค์กรเอกชน แต่หลังจากที่นิสิตได้ไปฝึกงานกับองค์กรของเอกชน นิสิตกลับพบว่าองค์กรเอกชนนั้นเอาเปรียบพนักงาน และมีการแข่งขันในการทำางานสูงมาก นิสิตจึงตัดสินใจเปลี่ยนความคิดจากเดิมมาพิจารณาองค์กรของรัฐ

จากคำตอบของนิสิตผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ความคิด ความเชื่อและค่านิยมของนิสิตได้ว่่า นิสิตที่ต้องการทำงานกับองค์กรของเอกชนนั้นจะพิจารณาเกณฑ์ทางด้านวัตถุประสงค์คือ สิ่งตอบแทนทางวัตถุที่จะพึงได้ ร่วมกับเกณฑ์ทางด้านจิตใจคือได้ทำงานกับองค์กรซึ่งมีการบริหารที่ดี มีความก้าวหน้า ได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ในขณะที่นิสิตที่ต้องการจะทำงานกับองค์กรของรัฐนั้นพิจารณาเพียงด้านเดียวคือ นิสิตพิจารณาเฉพาะเกณฑ์ทางด้านจิตใจ (ความมั่นคง และการได้ทำาประโยชน์ให้กับสังคม)

จากการศึกษาถึงที่มาของความคิด และความเชื่อของนิสิตที่มีเกี่ยวกับการทำงานกับองค์กรของ เอกชนและองค์กรของรัฐบาลซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปนั้นผู้วิจัยพบว่า นิสิตได้รับการถ่ายทอดและปลูกฝังความคิดต่างๆ ดังกล่าวจากการสื่อสารผ่านหลายช่องทาง ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีอิทธิพลในการถ่ายทอดความคิดให้กับนิสิตได้แก่ ครอบครัว และประสบการณ์ตรงของนิสิต ส่วนช่องทางการสื่อสารมวลชนนิสิตได้รับอิทธิพลจากสื่อประเภทหนังสือ

สำหรับสถาบันครอบครัวนั้นเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีอิทธิพลในการถ่ายทอด และปลูกฝังความคิดของนิสิตเกี่ยวกับลักษณะองค์กรที่นิสิตจะพิจารณาเข้าร่วมเป็นอย่างยิ่ง อิทธิพลดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากการสื่อสารทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือจากการที่บิดามารดาของนิสิตกล่าวสอนอยู่เสมอว่าทำงานราชการมีความมั่นคง มีหลักประกันชีวิตในยามชรา ลักษณะการทำงานไม่ต้องแก่งแย่ง แต่มีนิสิตจำนวน 1 คน ซึ่งบิดามีอาชีพเป็นข้าราชการกล่าวสอนนิสิตเสมอว่าจะทำงานที่ไหนก็แล้วแต่ยอมหลักไม่ผันการแก่งแย่งชิงดีกัน และในทางกลับกันนิสิตที่มีบิดามารดาทำงานกับองค์กรของ เอกชน บิดามารดาจะสอนว่าการทำงานกับองค์กรของ เอกชนจะมีโอกาสก้าวหน้าเร็วและได้พัฒนาความคิด ความสามารถ

แต่เมื่อเปรียบเทียบจำนวนของนิสิตที่ได้รับการถ่ายทอดความคิดจากการสื่อสารทางตรงและการถ่ายทอดความคิดทางอ้อมพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ได้รับการถ่ายทอดความคิด เห็นนั้นๆ uly ทางอ้อมกล่าวคือ บิดามารดาของนิสิตไม่มีความตั้งใจที่จะสอนนิสิตเกี่ยวกับการเลือกลักษณะองค์กร บิดามารดาของนิสิตเพียง เปรยถึงการงานของตนให้นิสิตได้ยินบ่อยๆ ในส่วนของนิสิตนั้น นิสิตได้เห็นพฤติกรรม (กระตือรือร้น เห็นอยุ่หน้าย) ได้ฟังคำพูดของบิดามารดาซึ่งนิสิตค่อยๆ ซึมซับเอาสิ่งเหล่านี้ไว้และในที่สุดจึงเกิดเป็นกรอบอ้างอิงในการเลือกลักษณะองค์กรสำหรับนิสิตขึ้น และนอกจากนี้นิสิตบางคนเกิดการเปรียบเทียบลักษณะการทำงานของบิดามารดากับญาติ เป็นเหตุให้นิสิตเกิดความรู้สึกในด้านดีหรือไม่ดีขึ้นกับงานที่บิดามารดาของตนทำ ซึ่งทำให้นิสิตสามารถตอบ

ตนเองได้ว่าต้องการทำงานกับองค์กรลักษณะใด ตัวอย่างเช่น

- "มีความรู้สึกที่ไม่ดีเลยกับงานราชการ เพราะพ่อเป็นทหารเราอยากได้อะไรไม่เคยได้ แต่เพื่อนที่พ่อแม่ทำงานบริษัทเขาอยากได้อะไรเขาซื้อได้ มันเป็นความฝงใจที่แย่มาก"

- "ภูมิใจมากที่คุณพ่อคุณแม่เป็นอาจารย์อยู่สถาบันราชภัฏ หนูเรียนดีกว่าเพื่อนๆ มาตั้งแต่เด็กเพราะคุณแม่จะคอยติวให้ตลอด แต่ถ้าถามว่าคิดจะเป็นแบบท่านมั๊ยหนูตอบได้ทันทีเลยว่าไม่เคยคิดจะเป็นอาจารย์หรือรับราชการเลย รู้เลยว่างานข้าราชการ สภาพการทำงานน่าเบื่อ"

- "ตั้งใจไว้ว่าจะทำงานเอกชนเพราะเห็นพี่ชายลูกของลุงจบมาไม่นานเขาก็ออกรถใหม่ได้แล้ว แต่เรากียังไม่มีปัญญาจะซื้อซ้กคันลาพัง เงินเดือนข้าราชการของพ่อพอแค่ใช้จ่ายในบ้านเอง"

- "ถ้าเทียบงานเอกชน รัฐวิสาหกิจกับข้าราชการ เลือกทำรัฐวิสาหกิจดีกว่า อาทำงานรัฐวิสาหกิจสบายจะตายไปไม่ต้องทำงานหนักอย่างเอกชนแถมยังมีสวัสดิการดีเงินดี เรียกว่าทำงานสบายแบบข้าราชการแต่เงินดีแบบเอกชน ในขณะที่พ่อทำงานเอกชนกลับบ้านดึกแถมบางที่ยังต้องเดินทางออกต่างจังหวัดบ่อยๆ แต่อากลับบ้านเร็วอีกไม่นานเขาก็จะย้ายไปอยู่บ้านใหม่ที่กำลังจะสร้างเสร็จแล้ว"

การเลือกคู่ครอง

ในส่วนของการเลือกคู่ครอง ผู้วิจัยแยกการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นคือ

- เกณฑ์การเลือกคู่ครอง
- ความมุ่งหวังในชีวิตการแต่งงาน

เพื่อศึกษาว่านิสิตมีความคิดและค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองอย่างไร กล่าวคือนิสิตจะเลือกคู่ครองโดยพิจารณาเกณฑ์ทางด้านวัตถุหรือทางด้านจิตใจ และนิสิตมีความมุ่งหวังสิ่งใดในชีวิตการแต่งงานของตน นิสิตให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทางวัตถุหรือจิตใจมากกว่ากัน

เกณฑ์การเลือกคู่ครอง

จากการศึกษาความคิด ความเชื่อและค่านิยมของนิสิตเกี่ยวกับเกณฑ์การเลือกคู่ครองพบว่า นิสิตส่วนใหญ่พิจารณาเลือกคู่ครองโดยใช้เกณฑ์ทางด้านจิตใจเพียงด้านเดียวในการพิจารณา โดยไม่ได้พิจารณาเกณฑ์ทางด้านวัตถุ (ฐานะทางเศรษฐกิจ) เกณฑ์ทางด้านจิตใจที่กล่าวถึงได้แก่ นิสัย พฤติกรรม ความคิด ระดับการศึกษา รูปร่างหน้าตา มีนิสิตเพียงจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นนิสิตหญิงทั้งหมดที่พิจารณาเกณฑ์ทางด้านวัตถุประกอบกับเกณฑ์ทางด้านจิตใจ

ส่วนช่องทางการสื่อสารที่ทำ การถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับเกณฑ์การเลือกคู่ครองให้กับนิสิตผู้วิจัยพบว่า ครอบครัว บุคคลใกล้ชิด และสื่อมวลชนต่างก็มีอิทธิพลต่อความคิดในเรื่องนี้ของนิสิต นอกจากนี้ยังปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจของนิสิตมีอิทธิพลต่อความคิดของนิสิตด้วยเช่นกัน

จากการสัมภาษณ์นิสิตจำนวน 64 คน นิสิต 4 คนเป็นนิสิตชายและนิสิตหญิงอย่างละ 2 คนกล่าวว่าไม่ต้องการแต่งงานตั้งนั้นจึงไม่ขอตอบคำถามเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง จากการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก ทำทางการพูดของนิสิตชายและจากการสัมภาษณ์พบว่า นิสิตไม่เคยมองผู้หญิงในฐานะเพศตรงข้ามสามารถคบหาเพื่อนที่เป็นผู้หญิงได้ด้วย ความสนใจเหมือนเป็นเพศเดียวกัน ดังนั้นนิสิตจึงไม่เคยคิดเรื่องการแต่งงานหรือการมีชีวิตร่วม ส่วนนิสิตหญิงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแต่งงานไว้ดังนี้

- "พ่อกับแม่ทะเลาะกันเป็นประจำ แล้วแม่จะบอกร้อยๆ ว่าอย่าแต่งงานเลย ถึงเลือกแล้วก็เถอะก็ยัง เจอแบบนี้อยู่คนเดียวสบายกว่า "

- "เห็นคนรู้จักหลายคนแต่งงานได้ไม่นานก็เลิกกัน ใหม่ๆ ที่เคยเห็นรักกันมากก็ตาม "

เมื่อวิเคราะห์จากคำตอบจะเห็นว่า นิสิตเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีกับชีวิตการแต่งงาน เนื่องจากนิสิตได้พบเห็นตัวอย่างของชีวิตคู่ที่ไม่มีความสุข

และการดำเนินชีวิตอยู่ที่ผิดพลาดจากคนใกล้ชิด จนนิสิตหมดความศรัทธาในสถาบัน
ครอบครัวและไม่ต้องการที่จะตกอยู่ในสภาพเดียวกันนั้น นิสิตไม่คิดที่จะแต่งงาน
ถึงแม้ว่าในอนาคตนิตินอาจจะพบบุคคลที่นิตินถูกใจก็ตาม

ดังนั้นข้อมูลที่จะนำเสนอต่อไปนี้จะ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
นิสิตจำนวน 60 คน ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับเกณฑ์การเลือกคู่ครองของนิสิต
พบว่า นิสิตทั้งหมดจะพิจารณาบุคคลที่จะมาเป็นคู่ครองของตนจากปัจจัยหลาย
ประการประกอบกัน ปัจจัยต่างๆ นั้นพอจะสรุปได้ดังนี้ มีนิสัยดี มีความจริงใจ
ให้กับนิสิตและบุคคลอื่น รักครอบครัว ไม่เล่นการพนัน ระดับการศึกษา รูปร่าง
หน้าตา พื้นฐานการอบรม สามารถเข้ากับคนในครอบครัวของนิสิตได้ ความ
สามารถ ความขยันและฐานะทางเศรษฐกิจ

จากปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมา นั้นผู้วิจัยพบความแตกต่างในเรื่องของ
ความคิดระหว่างนิสิตชายและนิสิตหญิงอยู่ 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยเรื่องรูปร่างหน้าตา
และปัจจัยเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ นิสิตชายให้ความสำคัญกับปัจจัยเรื่อง
รูปร่างหน้าตามากกว่านิสิตหญิง (นิสิตชายจำนวน 21 คน) ในขณะที่นิสิตหญิง
กล่าวว่าหน้าตาไม่ใช่สิ่งสำคัญ

- "หน้าตาก็ดูเหมือนกัน จะบอกว่าไม่ดูเลยก็ไม่ได้ ไม่ต้องหล่อหรือ
ดูดีอะไรแต่ไม่ใช่รั้วชี้เหรึงถึงขนาดอายุไม่กล้าพามาให้เพื่อนรู้จักได้ก็พอ "

ส่วนปัจจัยเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจนิสิตหญิงจำนวน 6 คนให้ความสำคัญ
กับปัจจัยดังกล่าวนี้ ในขณะที่ไม่มีนิสิตชายคนใดเลยที่จะพิจารณาฐานะ
ทางเศรษฐกิจของฝ่ายหญิง

นิสิตหญิง :

- "ไม่ต้องถึงกับรวย แต่ต้องไม่พาเราไปลำบากอย่างน้อยต้องไม่ลำบากกว่าปัจจุบัน เขาต้องมีรถยนต์จะพาขึ้นรถเมย์ไปไหนต่อไหนอย่างนั้นรับไม่ได้
มีรถจะสะดวกกว่าแล้วก็สบายกว่าด้วย "

- "เดี๋ยวนี้หมดยุคบูชาความรักถึงขนาดกัดก้อนเกลือกินแล้ว คิดดูแล้ว "

จะมีความสุขไปได้อย่างงถ้าจะกินเข้าไปยังไม่มี"

- "เขาต้องมีหลักฐานมั่นคงหมายความว่าต้องมีงานทำ เงินเดือนแต่ละเดือนต้องใช้จ่ายได้อย่างไม่ลำบาก ยิ่งมีบ้านมีรถด้วยยิ่งดี"

- "พ่อแม่เลี้ยงเรามาไม่เคยปล่อยให้ลำบาก ถ้าจะแต่งกับคนที่ฐานะไม่ดีมากๆ ท่านก็คงไม่อยากให้เป็นอย่างนั้น ถ้าเราคือท่านก็คงไม่มีความสุข แต่ก็คงไม่ซัดใจลูกอยู่แล้ว ตัดปัญหาเรื่องนี้ออกไปซะก่อนจะเป็นแพนกับใครก็ดูก่อนว่าฐานะเขาดีออกกว่าเรามากรีเบสา"

นิสิตชาย :

- "ฐานะไม่ใช่ว่าเรื่องสำคัญเราช่วยกันสร้างได้"

- "ฐานะไม่สำคัญผมเลี้ยงเขาได้"

- "ผมเรียนจบระดับนี้ไม่ต้องพึ่งฝ่ายผู้หญิงหรอก"

- "ถ้าคนไหนเลือกคบผู้หญิงที่ฐานะก็ไม่ใช่ว่าผู้ชายแล้ว"

- "ผมไม่คิดว่าจะมีผู้ชายคนไหนดูนะ มันไร้ศักดิ์ศรีเกินไป"

- "ผมว่าก็คงมีผู้ชายที่อยากตกถึงข้าวสาร แต่สำหรับผมฐานะเป็นผลพลอยได้มากกว่า จะดูเรื่องอื่นๆ คบกันได้ก็คบแต่ถ้ามารู้ทีหลังว่าเขาฐานะดีก็ช่วยไม่ได้จะให้เลิกคบกับเขา เพราะเขารวยก็คงไม่ยุติธรรม"

ตั้งที่ไว้ดังกล่าวข้างต้นแล้วว่านิสิตจะพิจารณาเลือกคู่ครองจากปัจจัยหลายปัจจัยประกอบกัน นิสิตกล่าวถึงปัจจัยที่จะพิจารณาและให้เหตุผลไว้แตกต่างกันดังนี้

- "ชอบผู้หญิงที่เรียบร้อยเป็นแม่บ้าน ไม่ต้องช่วยทำงานนอกบ้าน ไม่ดูการศึกษาเพราะแม่ก็เป็นแม่บ้านเอาใจใส่ลูกดีมาก"

- "ไม่ชอบคนเล่นการพนันดูอย่างเดี๋ยวจริงๆ เพราะเคยมีตัวอย่างให้เห็นมาแล้ว เป็นญาติกันนี้แหละสามีเขาเล่นจนหมดเนื้อหมดตัวทั้งหนี้ไว้ตัวเองหนีไปไหนไม่รู้ ภรรยาต้องตามาใช้นี้"

- "จะเลือกคนที่นิสัยคล้ายๆ กับพ่อ พ่อเป็นคนเฉยๆ ไม่ชวนทะเลาะมีเหตุผล แม่อารมณ์แรงมาพ่อจะเจ็บแล้วค่อยมาคุยกันด้วยเหตุผลทีหลัง"

- "เลือกคนที่มีความรู้พอกับเรา นิสิตมีอารมณ์ขัน ก้าว เข้าสังคม"

ของเราได้ เรารักเพื่อนเขาต้องพยายามเข้าใจไม่ใช่ว่าพอแต่งงานไปให้เราตัดเพื่อนอย่างนี้ก็จะไม่เลือกเรื่องนี้ดูตั้งแต่ตอนเป็นแฟนกันแล้ว"

- "การศึกษาเป็นสิ่งที่จะดูเป็นอย่างแรก เชื่อว่าการศึกษาทำให้คนเราเข้าใจอะไรง่ายขึ้นไม่ต้องอธิบายกันมากมาย อย่างน้อยต้องจบปริญญาตรีเหมือนกัน"

- "ดูการศึกษาคิดว่าผู้ชายยังไม่กว้างพอที่จะรับการที่ผู้หญิงเรียนสูงกว่าหรือมีตำแหน่งงานที่สูงกว่าได้ ที่เห็นๆ ก็จากเพื่อน เขาอยากเรียนต่อแต่แฟนเขาไม่อยากเรียนต่อแล้ว แล้วก็ห้ามเพื่อนไม่ให้เรียนด้วยกลัวอะไรก็ไม่รู้ จริงๆนะผู้ชายน่าจะกว้างกว่านี้"

- "ไม่อยากกำหนดตายตัวแต่ก็ควรจะเป็นคนที่เอาใจเขามาใส่ใจเราแล้วจะดูการศึกษาประกอบด้วยอย่างต่างกันมากนัก เดี่ยวจะเกิดปัญหา มองว่าอีกฝ่ายแรงกว่า เรื่องอย่างนี้มันไม่แน่หรอก"

- "ดูความจริงใจแค่นั้นเรื่องอื่นไม่ดู เพราะดูมากเดี๋ยวจะเหมือนการเลือกสินค้าไปมันไม่ดี ผมคิดซื่อๆ แบบนี้แหละอาจเป็นเพราะผมเป็นคนต่างจังหวัดมั้ง"

- "จะพิจารณาคนที่เรียนสาขาวิชาเดียวกัน หรือที่ทำงานสายงานเดียวกันจะได้เข้าใจกันไม่มีปัญหาพูดแล้วไม่เข้าใจกัน เพื่อมีอะไรจะได้ปรึกษากันได้"

- "ชอบผู้หญิงที่ทำงานเก่งแบบที่ทำงานเคียงบ่า เคียงไหล่กับผู้ชายแบบแม่ผม ไม่ต้องเก่งการบริหารเดี๋ยวนี้ซื้อกินง่ายกว่ากันเยอะ"

- "เลือกผู้ชายที่อบอุ่นรักครอบครัวเหมือนคุณพ่อ ดูว่าเขารักพ่อแม่รักครอบครัวของเขามั้ย แม่บอกว่าถ้าตอนยังไม่แต่งงานใครที่รักครอบครัวรักพ่อแม่ต่อไปพอเขามีครอบครัวของตัวเอง เขาก็จะรักลูกรักเมียเหมือนกัน"

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั้งหมดแล้วสามารถวิเคราะห์ได้ว่า นิสิตส่วนใหญ่พิจารณาเลือกคู่ครองโดยใช้เกณฑ์ทางด้านจิตใจ โดยมีได้พิจารณาทางด้านวัตถุของอีกฝ่ายหนึ่ง จะมีก็เพียงนิสิตหญิงจำนวน 6 คนที่พิจารณาเกณฑ์ทางด้านวัตถุคือ ฐานะทางเศรษฐกิจประกอบกับปัจจัยทางด้านจิตใจต่างๆ

และจากข้อมูลที่น่าเสนอไปข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่นินิตมีความคิด มีเหตุผลเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองทั้งที่สอดคล้องกันและแตกต่างกันนั้น นินิตได้ได้รับอิทธิพลความคิดดังกล่าวจากหลายปัจจัย เช่น ปัจจัยทางสังคม (มีภูมิฐานะอยู่ต่างจังหวัด, สภาพของสังคมในปัจจุบันที่นิยมซื้ออาหารถุงมาบริโภค), ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวในปัจจุบันของนินิต, ความพึงพอใจโดยส่วนตัวของนินิต และปัจจัยหลักที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญศึกษาคือ ปัจจัยทางด้านการศึกษา สำหรับปัจจัยนี้ผู้วิจัยพบว่า ครอบครัว บุคคลที่ใกล้ชิด มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองให้กับนินิต นินิตรับเอาความคิดดังกล่าวมาโดยการเรียนรู้จากชีวิตคู่ที่พบกับความผิดพลาด และชีวิตคู่ที่มีความสุขของบิดามารดา หรือบุคคลที่นินิตรู้จัก คำตอบข้างล่างนี้เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของครอบครัวต่อความคิด เกี่ยวกับการเลือกคู่ครองของนินิต

- "ครอบครัวหนูไม่ใช่เป็นครอบครัวสมบูรณ์ พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน หนูกับน้องอยู่กับย่า จากที่เห็นชีวิตคู่ของพ่อแม่ทำให้ได้คิดว่า คนเราจะอยู่ด้วยกันต้องมีความเข้าใจกันถึงจะอยู่ด้วยกันได้ ความคิดคนละแนวชอบคนละอย่าง แดงไม่พยายามที่จะเข้าใจอีกฝ่ายหนึ่งก็อยู่กันไม่ได้ไม่ยึด ครอบครัวเป็นแบบนี้กลับสอนให้รู้ว่าต้องดูอีกฝ่ายให้ดี ๆ ก่อนที่จะแต่งงาน เขากับเราต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงออกมา หนูก็มีเตรียมใจไว้เหมือนกันแต่ไม่รู้สึกเจ็บหรือกลัวชีวิตคู่"

การอบรมสั่งสอน และการเลี้ยงดูเด็กของสถาบันครอบครัวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นินิตรู้จักสาเหตุผลต่างๆ ประกอบการตัดสินใจเลือกคู่ครอง

- "พ่อจะสอนมาตั้งแต่เล็กทั้งพี่ชาย พี่สาวแล้วก็ผมด้วย สอนให้เลือกคนขยัน นิสัยดี รักครอบครัว ไม่เล่นการพนัน ไม่ชอบเที่ยวเพราะเป็นครอบครัวคนจีนเลย เน้นเรื่องความขยันเป็นพิเศษ พ่อว่าคนเราถ้าขยัน ไม่เล่นการพนัน ไม่เที่ยวไม่มีวันจน"

- "ที่มีคนเค้าพูดว่าการแต่งงานก็เหมือนการซื้อหวย ผมว่าไม่จริงเทียบกันไม่ได้ ถ้าเป็นสมัยก่อนแต่งแบบคลุมถุงชนก็ว่าไปอย่าง แต่เดี๋ยวนี้เรา

มีโอกาสศึกษากัน ที่เขามีปัญหาหย่าร้างกันก็เพราะไม่พยายามศึกษากันให้ดีก่อน แต่ง อะไรก็ยอมๆ กันแต่พอแต่งแล้วอะไรที่เคยยอมพอนานๆ เข้าก็ชักทนไม่ได้ อย่างนี้ก็จบ พ่อเคยสอนว่า เรื่องของความรักมันจะ เกรงใจกัน หรือกลัวอีก ฝ่ายผิดหวังไม่ได้ ถ้าเราคบแล้ว เห็นว่าไปกันไม่ได้ก็ต้องรีบบอกให้เขารู้อย่าทน ถ้าเขาเปลี่ยนไม่ได้เรา เปลี่ยนตัวเราเองไม่ได้ก็ต้องต่างคนต่างไป มันจะเป็น ผลดีกับทุกฝ่าย "

นอกจากนี้สื่อสารมวลชนก็เป็นอีกช่องทางการสื่อสารหนึ่งซึ่งทำหน้าที่ ถ่ายทอดความคิดเห็น เรื่องการ เลือกคู่ครองให้กับนิสิตสาวคือ นิสิตได้เรียนรู้ เกี่ยวกับชีวิตคู่ในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่สมหวังและผิดหวังจากละครโทรทัศน์ และนวนิยาย ซึ่งนิสิตเชื่อว่าปัญหาที่สื่อมวลชนยกขึ้นมาเสนอ นั้นจะต้องมีส่วน หนึ่งที่มาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม

ความมุ่งหวังในชีวิตการแต่งงาน

การศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหวังในชีวิตการแต่งงานของนิสิตนั้น เป็น การศึกษาถึงความปรารถนา เกี่ยวกับชีวิตครอบครัวในอนาคตของนิสิตว่า นิสิต ให้ความสำคัญกับสิ่งใดระหว่าง เกณฑ์ทางด้านวัตถุและ เกณฑ์ทางด้านจิตใจ ซึ่ง ความปรารถนาของนิสิตนั้นอาจจะเป็นเพียงความเพ้อฝันของวัยรุ่น หรือเป็นสิ่งที่ สามารถจะเป็นจริงได้ เนื่องจากฐานะทาง เศรษฐกิจของนิสิต เอื้ออำนวยก็ตาม ไม่ว่าคำตอบที่ได้จากนิสิตนั้นจะเป็นออกมาในรูปแบบใด ย่อมจะแสดงให้เห็นถึง ความคิด ความเชื่อและค่านิยมของนิสิตทั้งสิ้น

จากการศึกษาความมุ่งหวังในชีวิตการแต่งงานพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ มีความคิด และความเชื่อว่า ครอบครัวที่สมบูรณ์ต้องประกอบด้วย เกณฑ์ทางด้าน จิตใจได้แก่ มีความอบอุ่น สมาชิกในครอบครัวมีเวลาให้แก่กัน และเกณฑ์ ทางด้านวัตถุได้แก่มีเงิน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นพอสมควร มีนิสิต เพียงส่วนน้อยที่ให้ความสำคัญกับ เกณฑ์ทางด้านจิตใจ เพียงด้านเดียว นิสิตได้

รับการถ่ายทอดความคิดและความเชื่อดังกล่าวจากการสื่อสารผ่านช่องทาง การสื่อสารระหว่างบุคคลได้แก่ ครอบครัวของนิสิต ครอบครัวของครูรู้จัก และช่องทาง การสื่อสารมวลชนได้แก่ สื่อประเภทหนังสือ นวนิยาย และละครโทรทัศน์

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นิสิตทั้งหมดกล่าวว่าต้องการจะมี ชีวิตครอบครัวที่อบอุ่น ชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นในความคิดของนิสิตนั้นหมายถึง การที่ทั้งฝ่ายสามีและภรรยามีความรักต่อกัน รู้จักให้อภัยแก่กันและกัน รู้จัก เสียสละ มีความซื่อสัตย์ พยายามทำความเข้าใจอีกฝ่ายหนึ่ง มีเวลาให้กับ คู่ครองและบุตร จากคำตอบเหล่านี้สามารถสรุปได้ว่า นิสิตทุกคนให้ความสำคัญ กับเกณฑ์ทางด้านจิตใจต้องการมีชีวิตรอบครัวที่อบอุ่นด้วยกันทั้งสิ้น

นิสิตจำนวน 14 คนประกอบด้วยนิสิตชายมากกว่านิสิตหญิงแสดง ความคิดเห็นต่อผู้วิจัยว่าการมีเวลาให้กับครอบครัวให้บุตร มีความอบอุ่นในครอบครัว เป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตการแต่งงานมากกว่าการพยายามขวนขวายหาวัตถุ โดยหวังว่าวัตถุจะสามารถทำให้ครอบครัวมีความสุขได้

- "อยากอยู่อย่างสงบมีครอบครัวเล็กๆ ที่มีความอบอุ่นอยู่กันพร้อม หน้าอยู่ต่างจังหวัด อย่างมากก็มีรถกระบะไว้ใช้สอยซัก 1 คัน เหมือนกับแต่ก่อน ที่พวกเราพี่น้องยังไม่ต้องแยกย้ายเข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ ชีวิตแบบนั้นสงบ แล้ว ก็มีความสุขดี "

- "แต่ก่อนก็เหมือนคนอื่น ๆ ที่อยากจะรวย แต่พอเข้ามาหา 'ลัย' มี เวลาอ่านหนังสือดีๆ เยอะขึ้นได้อ่านหนังสือปรัชญา รู้สึกว่าเข้าใจชีวิตขึ้นมาก ถึงตอนนี้ไม่ต้องการแล้วความร่ำรวย อยากมีแค่ครอบครัวที่อบอุ่นมีกินมีใช้ก็พอ "

- "ถ้าสามีภรรยาต่างทุ่มเวลาให้กับงานถึงมีเงินเยอะ สิ่งอำนวยความสะดวกเพียบแต่ไม่มีเวลาให้กัน อย่างนี้ไม่มีความสุขหรอก "

- "เมื่อมีลูกต้องสละเวลาให้เขามากที่สุด กับคู่ของเรา ก็เถอะถ้า ยังไม่พร้อมที่จะสละเวลาให้กันก็ยังไม่ควรแต่งงาน ถ้ายังอยากหาเงินมาก ๆ ก็หาไปก่อน "

จะเห็นได้ว่านิสิตกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับเกณฑ์ทางด้านจิตใจเพียงด้านเดียว ระวังไม่ให้ความสำคัญกับเกณฑ์ทางด้านวัตถุ นิสิตมีความต้องการวัตถุนั้นระดับที่เพียงพอกับการดำรงชีพ และเชื่อว่าการขวนขวายเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุหลายๆ เป็นสาเหตุทำให้เวลาที่จะมีให้กับครอบครัวมีน้อยลง จากข้อมูลที่แสดงข้างต้นวิเคราะห์ได้ว่า สภาพครอบครัวซึ่งอบอุ่นและสงบสุขของนิสิต และการอ่านหนังสือประเภทปรัชญา นั้น เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวในอนาคตที่นิสิตปรารถนาจะให้ เป็น

สำหรับนิสิตคนอื่นๆ ซึ่งเป็นนิสิตส่วนใหญ่ที่ทำการศึกษามีความเห็น ว่าวัตถุกับจิตใจมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ชีวิตครอบครัวที่สมบูรณ์จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบทางด้านวัตถุและจิตใจควบคู่กันไป นิสิตกล่าวว่า ชีวิตครอบครัวจะสมบูรณ์ได้นั้นจะต้องมีความอบอุ่น มีความรัก มีความเข้าใจให้ แก่กันเป็นสำคัญ มีเงิน มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นพอสมควร

- "ความรักอย่างเดียวย่อมยึดหรือ เศรษฐกิจในครอบครัวต้องดีพอสมควร "

- "ความอบอุ่นในครอบครัวจะไม่มีวันเกิดขึ้นได้ถ้าไม่มีเงินใช้จ่าย คนที่ไม่เคยซื้อตเงินก็พูดได้ว่าเงินไม่จำเป็น แต่ความจริงปัญหาเรื่องนี้มันทำให้คนในครอบครัวหงุดหงิดหน้าหงายกัน ทะเลาะกันแล้วครอบครัวมันจะอบอุ่นเข้าไปได้อย่างไร "

สิ่งอำนวยความสะดวกที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงในย่อหน้าก่อนหน้านี้เป็นสิ่งที่นิสิตมีความเห็นว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในชีวิตครอบครัว ที่จะช่วยให้ครอบครัวเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์นั้น นิสิตหมายความว่าถึงการมีรถยนต์ครอบครัวละ 1 คัน เครื่องปรับอากาศ เครื่องไฟฟ้าพื้นฐาน (โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องซักผ้า) และบ้านพร้อมที่ดินประมาณ 60-150 ตารางวา

- "รถเป็นสิ่งที่จะต้องมิตราบดีที่การขนส่งมวลชนของบ้านเรา ยังเป็นอย่างนี้ว่าจะทำอะไร ยังไม่เห็นทำอะไร "

- "ก็รู้นะว่าถ้าเราออกรถมาหนึ่งคันก็จะเพิ่มความแออัดให้กับท้องถนน "

ขึ้นอีก ถ้ามีลูกแล้วบ้านอยู่ชุมชนเมืองต้องพามาเรียนในตัวเมือง จะกะเตงมา
กันยังงะ ถ้านั่งแท็กซี่ทุกวันมันไม่คุ้มอีกอย่างแท็กซี่เองก็ไม่คุ้ม"

- "มันสะดวกหลายๆ อย่างนะถึงแม้จะมีค่าใช้จ่ายอะไรเยอะ คนมีรถ
จะรู้ อย่างวันไหนถ้าพ่อแม่ว่างจะขับรถออกไปต่างจังหวัดใกล้ๆ พาเด็กๆ ไป
อยู่กับธรรมชาติก็ทำได้ง่ายไม่ต้องห่วงอะไรให้พะรุงพะรังขึ้นรถทัวร์ รถไฟ"

- "เชื่อมั๊ยหนูว่าในอนาคตอีกไม่นานแอร์จะไม่ใช่เรื่องฟุ่มเฟือยอีกแล้ว
เพราะต่อไปรถเราจะร้อนขึ้นเรื่อยๆ ทุกบ้านก็ต้องมีแอร์เหมือนกับที่ทุกบ้านมี
โทรทัศน์ สำหรับโทรทัศน์ วิทยุก็อย่างที่บอกเป็นของที่ต้องมีเอาไว้ฟังข่าวมั่ง
เป็นเพื่อนมั่ง เครื่องซักผ้ายิ่งจำเป็นใหญ่เลย"

- "ตอนนี้ที่บ้านยังไม่มีแอร์กับเครื่องซักผ้าแต่ในอนาคตจะซื้อมาใช้แน่ๆ
ไม่ซัดจริต อย่างเครื่องซักผ้าขาดไม่ได้จะหวังให้ภรรยามานั่งซักก็ดูจะ
เอาเปรียบกันเกินไปเขาก็ต้องทำงานเหมือนเรา ถ้าจะให้ซักเองก็คงต้องดอง
ทิ้งเอาไว้มันไม่น่าดู"

- "มีเครื่องซักผ้า เครื่องเตี๋ยวสบายไปมากกว่าแบบอย่างอีก แค่เอา
ผ้าใส่เครื่องบดซักให้มันซักไปพอเสร็จมันจะปั่นให้พอมาคๆ ขึ้นตากแป๊บเดียวก็
เอามาใช้ได้แล้ว เวลาที่ต้องซักเสื้อผ้าไปเล่นกับลูกกับหมา เป็นการพักผ่อนไป
ในตัวด้วย"

- "พี่ถามถึงชีวิตการแต่งงานที่มุ่งหวัง มันก็ต้องหวังเอาไว้สูงๆ ก่อน
ได้ไม่ได้ค่อยว่ากันอีกที เอาเป็นว่าต้องได้ดีกว่า เพราะผู้ชายที่จะแต่งงานด้วย
อย่างน้อยฐานะเขาต้องพอๆ กับเรา ฐานะพอกันก็หมายความว่าต้องมีรถขับ มีคน
รับใช้ แต่งไปแล้วไม่ต้องไปเป็นนังแจ่ว เป็นคนชอบบ้านร่มรื่นมีต้นไม้เยอะๆ
แต่งแล้วต้องมีบ้านที่มีบริเวณ แค่นั้นเธอเอาแค่นั้นถึงไรก็ได้ บ้านที่อยู่ทุกวัน
นี้ไรหนึ่ง ไม่อย่างนั้นแต่งแล้วต้องมาอยู่บ้านเรา ก็ดีเนอะ เป็นความคิดที่ดี"

- "ฝันจะมีบ้านมีบริเวณแค่ 5-60 ตารางวาก็พอ แต่ถ้าอยากได้บ้าน
ใหญ่ขนาดนี้ก็ต้องมีรถเพราะ อาจจะมีอยู่ราคาแพงถ้าอยู่ไกลตัวเมืองออกไป"

- "คอนรถผมไม่อยากจะเพราะวันไหนตีกล่มลงมาก็ไม่เหลืออะไรเลย
โรงแรมยังถล่มได้เลยขนาดอยู่ต่างจังหวัดนั้น ทาวเฮ้าส์นี้มีปัญหาเยอะมาก
อย่างแรกไม่ปลอดภัยเพราะอะไร ไม่รู้พี่เคยเห็นมั๊ย ถ้าบ้านที่เป็นทาวเฮ้าส์

นะลอง เปิดขึ้นไปดูอาทิตย์หลัง คาสีแต่ละบ้านทะลุกันหมด ขรมยมัน เข้าได้บ้านเดียว ต่อจากนั้นมันก็ลงได้ทุกบ้านแล้วละ บ้านเดี่ยวแพงก็จริงแต่ระยะยาวดีกว่าเห็นๆ...หวังไว้สูงๆก่อนละกัน 100 ตารางวาเป็นยังไง"

- "พวกเครื่องใช้ไฟฟ้า โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องปรับอากาศก็คงเป็นปัจจัยที่ 6 มั้งถ้ารถเป็นปัจจัยที่ 5 ตัวบ้านยิ่งสำคัญผมจะให้ความสำคัญกับบ้านมากเต็ทๆ ต้องการที่กว้างๆ ไว้เล่นเห็นลูกของพี่ชายแล้วรู้สึกสงสารไม่มีที่ให้วิ่งเล่นออกกำลังกาย ผมวางแผนไว้ว่าจะซื้อเป็นที่ดินเปล่าเอาไว้ก่อน ตอนนี้อยู่กำลังมองอยู่ 150 ตารางวา กำลังสวยอยู่แถบรังสิต แล้วค่อยๆแบ่งก่อสร้างบ้าน คงต้องหาคนมาช่วยผ่อนให้ได้ก่อน"

จากคำตอบจะเห็นได้ว่า นิสิตกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อดมีความเชื่อว่าสิ่งต่างๆ เหล่านั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิต การแต่งงานทั้งต่อนิสิต คู่ครองและบุตร นิสิตไม่ได้ต้องการมีเพื่อแสดงหรือยก ฐานะฐานะทาง เศรษฐกิจแต่อย่างใด

และเมื่อวิเคราะห์ถึงช่องทางการสื่อสารที่ทำการถ่ายทอดความคิดเห็น และค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวในอนาคตที่นิสิตต้องการผู้วิจัยพบว่า ครอบครัวในปัจจุบันของนิสิตเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อนิสิตมากที่สุด ไม่ว่าจะ เป็นความต้องการที่จะมีครอบครัวที่สมบูรณ์ เหมือนกับครอบครัวในปัจจุบันทั้งด้าน วัตถุและด้านจิตใจ หรือต้องการมีครอบครัวที่มีความอบอุ่นซึ่งหาไม่ได้จากใน ครอบครัวปัจจุบัน หรือแม้แต่ต้องการมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่นิสิตหาไม่ได้จาก ในครอบครัวปัจจุบันของตน

นิสิตชายจำนวน 3 คน จากนิสิตจำนวน 14 คนที่ให้ความสำคัญกับ เกณฑ์ทางด้านจิตใจและไม่เห็นความสำคัญของวัตถุ (ได้กล่าวถึงข้างต้นแล้ว) ซึ่งมีฐานะทาง เศรษฐกิจระดับปานกลางถึงสูงกล่าวว่า นิสิตต้องการมีชีวิต การแต่งงานที่อบอุ่น สามีภรรยาที่มีความเข้าใจกัน มีเวลาให้กับคู่ครองของตน เมื่อมีบุตรจะให้เวลากับบุตรของตนให้มากที่สุด และจะพยายามทำความเข้าใจ

ถึงความต้องการของบุตรอย่างทีนีสิตไม่ได้พบในครอบครัวปัจจุบันของตน ซึ่งทำให้ทีนีสิตรู้สึกว่ครอบครัวในปัจจุบันของตนนั้นไม่มีความอบอุ่นเพียงพอ

- "ทุกวันนี้บ้านก็คือที่ซุกหัวนอน บางทีก็ไปค้างบ้านเพื่อนสบายใจกว่ากันเยอะเลย ชอบไปบ้านเพื่อนเพราะแม่เพื่อนใจดี มีความรักเฟื้อมาถึงเราด้วย รู้ว่าเราชอบกินอะไรก็ทำให้ ตอนเย็นก็มานั่งกินข้าวพร้อมกันคุยเล่นกันเส่า เรื่องนั้นเรื่องนี้ให้กันฟัง ที่บ้านไม่มีอย่างนี้เลยจริงๆยิ่งกว่าขมั้นกับบุญอีก... จะแต่งงานต้องดูดี ๆ อย่งไปดูเลยฐานะมาช่วยกันหาดีกว่า "

- "บ้านใหญ่ๆ ที่มีคนอยู่กันแค่ 3 คนเป็นคณาชชะ 2 จะไปอบอุ่นได้ย่งไร ผมคงพูดมากไปกว่านี้ไม่ได้บอกได้แค่่า สิ่งที่ผมปรารถนาจะมีในอนาคตก็คือ ครอบครัวที่อยู่กันพร้อมหน้าพ่อแม่ลูก... เรื่องรวยไม่ต้องพูดถึงไม่คิดเลย "

- "ตอนเรียนมัธยมเกเรมากเคยเกือบติดยามาแล้ว ดีแต่ได้เจอเพื่อนดีติงไว้ ทำให้เราฮึดหันมาเอาดีเรื่องเรียนมาอย่างนั้นพี่ไม่ได้มานั่งสัมภาษณ์ผมอยู่อย่างนี้หรอก มีเด็กเป็นอย่างนี้กันเยอะ ผู้ใหญ่ก็อ้างว่าหาเพื่อหาเงินมาให้ลูกใช้แต่จริงๆแล้วเขาหาเพื่อตัวเองมากกว่า รีเบล่า เขาไม่รู้จักพอเองรีเบล่า ครอบครัวผมจะต้องดีกว่านี้แน่ ไม่มีวแต่หาเงินอย่างนี้หรอก "

จากคำตอบของนีสิตทั้ง 3 คนสามารถวิเคราะห์ได้ว่า เนื่องจากนีสิตไม่ได้ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวในปัจจุบัน นีสิตจึงมีความตั้งใจที่จะแก้ไขมาให้สภาพเช่นนี้เกิดขึ้นกับครอบครัวในอนาคตของตน

ครอบครัวของนีสิตนอกจากจะมีอิทธิพลต่อความคิดของนีสิตโดยทางอ้อมแล้วยังได้ทำการถ่ายทอดทางตรงโดยการสั่งสอน อบรมนีสิตด้วยคำพูดด้วยเช่นกัน

- "เลือกคนขยันดีกว่าคนรวย "

- "อย่าดูฐานะเลยนีสัยกับความคิดเข้ากันได้ถึงจะอยู่กันยัด "

- "รูปร่างหน้าตาไม่สำคัญอยู่ไปนานๆ ก็ชินหมดสวยหมดหล่อ "

นอกจากนี้ครอบครัวของนีสิตรู้จักได้แก่ ครอบครัวของญาติและครอบครัวของเพื่อนเป็นอีกช่องทางในการสื่อสารหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดของนีสิตกล่าว

คือ นิสิตจะ เปรียบเทียบครอบครัวของตนกับครอบครัวของคนรู้จักที่นิสิตได้พบเห็น หรือได้รับคำบอกเล่ามา

- "ภูมิใจแล้วก็รู้สึกรักพ่อแม่กับพี่สาวแล้วก็น้องชายมากๆ รักบ้านรัก ครอบครัว ยิ่งไปเปรียบเทียบกับอีกหลายๆ บ้านยิ่งรู้สึกแล้วก็ภูมิใจใหญ่เลย "

- "ใครว่าลูกคนรวยจะมีความสุขไม่เสมอไปหรอก เพื่อนที่เคยเรียน ม.ปลายด้วยกันรวยมากรวยจริงๆ มันดีดียวเพราะมีปัญหาทางบ้าน บอกนามสกุลไปพี่ก็ต้องรู้จักถ้าติดตามข่าวสังคม มันบอกว่าใครอยากมาเป็นลูกบ้านนี้แทนมาเลย "

- "คุณพ่อของเพื่อนเป็นตำรวจเพื่อนเล่าให้ฟังว่า เขาอายุเพื่อนที่ เขาจน เพื่อนใส่เสื้อสวยๆ ส่วนเขามีแต่เสื้อเก่าๆ เขาเสร้านิมแล้วก็เป็นผู้ใหญ่อื่นวัย หนูก็เลยได้คิดว่าถ้าหนูไม่พร้อมพอหนูจะไม่มีลูก จะสร้างฐานะให้มันคงในระดับหนึ่งก่อน "

สื่อมวลชนเป็นอีกช่องทางทางการสื่อสารหนึ่งซึ่งนิสิตนำมาเป็นกรณีศึกษา เมื่อนิสิตเปิดรับสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นละครโทรทัศน์ นวนิยาย หรือหนังสือ ปรชญา นิสิตนำสิ่งที่ได้ชมได้อ่านมาคิด สื่อมวลชนจึง เป็นเสมือนหน้าต่างที่ สะท้อนให้นิสิตเห็นชีวิตและความเป็นจริงของสังคมในอีกหลายแง่มุม

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าครอบครัวของนิสิตเป็นช่องทางทางการสื่อสารหลักที่ทา การถ่ายทอด บลูกฝังและให้การ เรียนรู้ เกณฑ์ในการ เลือกคู่ครองให้กับนิสิตทั้ง ทางตรงและทางอ้อม ส่วนช่องทางทางการสื่อสารอื่นๆคือ ครอบครัวของคนรู้จัก และสื่อมวลชนเป็นเพียงช่องทางทางการสื่อสารเสริมที่ทำให้ภาพของครอบครัวใน อนาคตที่นิสิตต้องการชัดเจนขึ้น

ความเอื้อเพื่อพ่อแม่และการทำประโยชน์ต่อสังคม

สาเหตุที่ผู้วิจัย เลือกที่จะศึกษาคุณธรรมในเรื่องของความเอื้อเพื่อ พ่อแม่ และการทำประโยชน์ต่อสังคมแทนที่จะทาการศึกษาคุณธรรมในเรื่องอื่นๆ

เนื่องจากคำวิจารณ์ต่างๆ เกี่ยวกับเยาวชนที่น่าเสนอผ่านสื่อต่างๆ ส่วนกล่าวว่า เยาวชนในปัจจุบันนี้ไร้น้ำใจ และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนไม่เหมือนกับเยาวชนในอดีต (ดังที่ได้ยกข้อความมาแสดงไว้ในบทที่ 1) ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะศึกษาให้ทราบความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมทั้ง 2 ประการในเยาวชนก่อน ก่อนที่จะศึกษาคุณธรรมในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

- การทิ้งเศษขยะ

ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมการทิ้งขยะในที่สาธารณะของนิสิต เพื่อศึกษาถึงจิตสำนึกเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองและนำมาวิเคราะห์ว่า นิสิตได้ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมบ้างหรือไม่ แม้โดยส่วนตัวนิสิตอาจจะไม่ได้คิดว่าสิ่งที่ตนทำจะเป็นการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม แต่ทำด้วยความเคยชินหรือด้วยเหตุใดก็ตามซึ่งจะได้ทราบจากการวิจัย

- การบริจาค

เป็นการศึกษาถึงความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรมของนิสิตเกี่ยวกับคุณธรรมในข้อความเชื่อเพื่อเพื่อน และการทำงานประโยชน์ต่อสังคม โดยการศึกษาพฤติกรรมการบริจาคสิ่งของหรือสิ่งต่างๆ ให้กับผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากคำตอบของนิสิตว่า เคยทำการบริจาคสิ่งใดให้กับใครบ้างหรือไม่ ถ้าเคยบริจาคนิสิตบริจาคโดยมีความคิด ความเชื่ออย่างไร

หลังจากทำการศึกษาพฤติกรรมทั้ง 2 พฤติกรรมของนิสิตแล้ว วิเคราะห์ได้ว่า นิสิตทั้งหมดที่ทำการศึกษามีความเชื่อเพื่อเพื่อน และมีความคิดที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ซึ่งนิสิตได้รับการถ่ายทอด ปูถูกฝังความคิดและพฤติกรรมเหล่านี้ผ่านช่องทางการสื่อสารหลายๆ ช่องทางดังจะนำเสนอในรายละเอียดต่อไป

การทิ้งเศษขยะ

จากการพูดคุยและสังเกตพฤติกรรมของนิสิตในระหว่างการสัมภาษณ์ และสังเกตพฤติกรรมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคนอื่นๆ นอกเหนือจากกลุ่มที่ทำการศึกษา (นิสิตอื่นๆ นอกจากนิสิตจำนวน 64 คน) อย่างมีส่วนร่วมพบว่า นิสิตทุกคนที่ได้ทำการสัมภาษณ์รักษาความสะอาดในที่สาธารณะเป็นอย่างดี ไม่ทิ้งเศษขยะเช่น เศษกระดาษ แก้วน้ำ ถุงขนมและอื่นๆ เกือบตลอดเวลาในที่สาธารณะ และจากการสังเกตพฤติกรรมของนิสิตที่ซื้อขนมซึ่งบรรจุในภาชนะประเภทถุงกระดาษ และถุงพลาสติกมารับประทานยังที่นั่งประจำของนิสิต เมื่อนิสิตรับประทานหมดนิสิตจะนำไปทิ้งในถังขยะซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง หรือฝากเพื่อนทิ้งให้ หรือก่อนจะลุกจากที่นั่งประจำนิสิตและเพื่อนๆ จะหยิบถุงติดมือไปทิ้งด้วย แต่ผู้วิจัยพบว่าพฤติกรรมดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นกับนิสิตเพียงบางคนซึ่งเข้าไปรับประทานอาหาร หรือขนมในโรงอาหาร นิสิตส่วนใหญ่จะทิ้งเศษขยะประเภทถุง ไม้จิ้ม กระดาษห่อลูกกวาดและอื่นๆ ไว้บนโต๊ะที่นิสิตนั่งรับประทานอาหาร ซึ่งผู้วิจัยได้คำตอบที่ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าวของนิสิตจากการพูดคุยกับนิสิต นิสิตจำนวน 18 คนกล่าวว่า จะรับผิดชอบทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้ทั้งในบริเวณซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของนิสิตโดยตรง เช่น บริเวณที่นั่งประจำ ที่บ้าน หรือตามที่สาธารณะต่างๆ ยกเว้นก็แต่โรงอาหารซึ่งจะมีผู้รับผิดชอบจัดเก็บและรักษาความสะอาดอยู่แล้ว และนิสิตจำนวน 12 คนในกลุ่มนี้กล่าวว่าเพิ่มเติมว่านิสิตจะทิ้งแก้วน้ำซึ่งเป็นแก้วพลาสติก ถุงข้าวโพด หรือถุงขนมที่น้ำเข้าไปรับประทานไว้ที่พื้นข้างที่นั่งในโรงภาพยนตร์ เนื่องจากนิสิตมีความคิดว่า ค่าบัตรผ่านประตูเข้าชมภาพยนตร์นั้นมีราคาสูง ดังนั้นควรจะให้ทางโรงภาพยนตร์เป็นผู้รับหน้าที่การจัดเก็บเศษขยะเอง

จากการศึกษาวิจัยพบว่าความคิดและพฤติกรรมการรักษาความสะอาดของนิสิตเกิดจากการสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลได้แก่ มารดา เพื่อน โรงเรียนและช่องทางการสื่อสารมวลชนดังกล่าวถึงในรายละเอียดดังนี้

เมื่อศึกษาถึงช่องทางการสื่อสารที่ทาการอบรม และให้การเรียนรู้ พฤติกรรมการรักษาความสะอาด (การทิ้งขยะ) ให้กับนิสิต ผู้วิจัยพบว่ามารดา เป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล ที่มีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมการ รักษาความสะอาดของนิสิตเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือมารดาของนิสิตจะอบรม ให้นิสิตทิ้งขยะ เป็นที่ เป็นทาง ทั้งในบ้านและตามที่สาธารณะ หักให้นิสิตจัดการ เก็บกวาดห้องส่วนตัวพร้อมกับการลงโทษ หรือว่ากล่าวนิสิตในกรณีที่นิสิตไม่รักษา ความสะอาดตามที่มารดาทาการอบรม

- "ตั้งแต่จำความได้ แม่จะสอนให้เอาขยะไปทิ้งขยะทุกที ตอนเด็กๆ พอจะกินท็อฟฟี่มันมีเปลือก (กระดาษห่อ) แม่จะต้องบอกให้เอาไปทิ้งขยะลูก ดี มากลูก กินเยอะก็ต้องเดินบ่อยหน่อย ไม่มีการกินแล้ววางกองๆ ไว้ก่อนกินพอ แล้วค่อยเอาไปทิ้ง แม่จะไม่ยอม"

เพื่อนเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลอีกช่องทางหนึ่งที่มีอิทธิพล ต่อการสร้างพฤติกรรมการรักษาความสะอาดในนิสิต หรือถ้าจะกล่าวให้ถูกต้อง ควรจะกล่าวว่า เพื่อนมีอิทธิพลในการ เปลี่ยนพฤติกรรมการรักษาความสะอาดของ นิสิต กล่าวคือ นิสิตหญิงจำนวน 4 คนเปลี่ยนพฤติกรรมการทิ้งขยะจากเดิมคือ ทิ้งไม่เป็นที่เป็นทาง ถ้าเดินกินนิสิตจะทิ้งไว้บนพื้นตามทางที่เดินผ่าน ถ้านั่งกิน นิสิตจะทิ้งไว้บนโต๊ะนั้นๆ และไม่เก็บไปทิ้งก่อนจะลุกจากที่นั่ง อดยการตกเดือน ว่ากล่าวและกระทำพฤติกรรมดังกล่าวให้นิสิตเห็นสม่ำเสมอของเพื่อนๆ จนนิสิต เกิดความละอาย และความเคยชิน รับความคิดเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด มาเป็นของตน

- "เดือนกันไม่รุนแรงหรอก แค่บอกให้เอาไปทิ้งขยะ อย่างใครกินก็ ช่วยกันเอาไปสิด้วยนะยะก็แค่นั้น แต่พอบ่อยๆ เข้ามันก็ชินเอาไปทิ้งเองแหละ "

- "เพื่อนจะ เสียช่วยกันประนามหน่อยคนกินแล้วไม่เอาไปทิ้ง ก็พูด แกล้งกันอย่างนี้ เราจะให้เพื่อนประนามบ่อยๆ ก็ใช่ที่เลยแก็นัยยะหน่อย "

- "จริงๆ แล้วทุกคนก็ต้อง เคยถูกสอนมาทั้งนั้นให้ทิ้งขยะเป็นที่ ให้ รักษาความสะอาดแต่มันเป็นความขี้เกียจจะมากกว่า อย่างหนูก็ขี้เกียจในกลุ่มมี 10 คนขี้เกียจจะ 3 คนที่เหลือเค้าก็ไม่ยอมสิ เลยใช้วิธีการจัดเวรรักษาความ

สะอาดไร้ตั้งแต่ปีหนึ่งตอนนั้นมันเลยชินไม่ต้องมีเวรกันแล้ว "

- "เพื่อนดีคะไม่เคยว่าเลย เราทั้งเข้าเก็บอย่างนี้ประจำ ละอายใจ
คะ เลยไม่ทิ้งชี๊วแล้ว "

โรงเรียนเป็นอีกช่องทางสื่อสารหนึ่งซึ่งปลูกฝังความคิด และ
พฤติกรรมการรักษาความสะอาดให้กับนิสิต นานกรณีที่โรงเรียนนั้นๆ มีกณ
ธะเปรียบเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดที่เคร่งครัด นิสิตหญิงจำนวน 1 คน
กล่าวว่าโรงเรียนในระดับมัธยมของนิสิตมีกณธะเปรียบที่เข้มงวดมาก จะหัก
คะแนนทุกครั้งที่ไม่รักษาความสะอาดไม่ทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้ ไม่เก็บภาชนะ
หลังรับประทานอาหาร และเห็นเศษขยะอยู่ตรงหน้าแล้วไม่เก็บไปทิ้ง จนทำ
ให้นิสิตเกิดความเคยชินและมีระเบียบในการรักษาความสะอาดอย่างยิ่ง

และนิสิตชายจำนวน 5 คนเกิดความตระหนักเกี่ยวกับการรักษาความ
สะอาดไม่ทิ้งขยะ เกื่อนกลาดจากการที่นิสิตได้ชมโฆษณาตาวิเศษ (2 คน) และ
จากการอ่านบทความ ที่ชี้ให้เห็นถึงหน้าที่ของทุกคนในการรักษาสิ่งแวดล้อมจาก
หนังสือพิมพ์

จึงสรุปได้ว่าช่องทางสื่อสารที่ทำการถ่ายทอด ปลูกฝังความคิด
และพฤติกรรมรักษาความสะอาดให้กับนิสิตคือ มารดา เพื่อน โรงเรียน
และสื่อมวลชน โดยมารดาเป็นช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีอิทธิพลใน
การถ่ายทอดความคิด และปลูกฝังพฤติกรรมรักษาความสะอาดให้กับนิสิต
มากกว่าช่องทางสื่อสารอื่นๆ

การบริจาค

หลังจากที่ได้ศึกษาพฤติกรรมบริจาคของนิสิตพบว่า นิสิตทุกคนที่ทำ
การสัมภาษณ์มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจ วิเคราะห์ได้จากการที่นิสิต
เคยบริจาคสิ่งของเครื่องใช้และ เงินให้กับผู้ขาดแคลน และบริจาคโลหิตและ

เสนอบริจาคอวัยวะให้กับผู้ที่มีความจำเป็นจะต้องใช้โลหิตและจำเป็นต้องเปลี่ยนอวัยวะ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า บุคคลในครอบครัวของนิสิตเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลหลักที่ถ่ายทอด ปลุกฝังความคิดและพฤติกรรมการบริจาคให้กับนิสิตโดยการกระทำเป็นตัวอย่างให้นิสิตได้เห็นตั้งแต่วัยเด็ก

สิ่งที่นิสิตทุกคนเคยทำการบริจาคคือ เสื้อผ้าและหนังสือโดยที่นิสิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ดังนี้ นิสิตคิดว่าการบริจาคให้กับผู้ขาดแคลน หรือจำเป็นจะต้องใช้นั้นจะมีประโยชน์มากกว่าการเก็บไว้กับนิสิต หรือขายไปนราคาถุก (ซั้งกิโรขาย) ทั้งยังสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้อีกทางหนึ่ง

- "หนังสือเรียนพอเราไม่ต้องใช้ จะซั้งกิโรขายก็ได้ไม่ก็บาท ฐู่เอาไปให้เด็กที่เขาต้องใช้เรียนดีกว่ายังเป็นประโยชน์กว่าชะอีก"

- "เสื้อผ้าถ้าเราไม่ใส่แล้วจะทิ้งไปเฉยๆก็เสียดาย ยังมีคนที่เขาไม่มีเสื้อผ้าเปลี่ยนอีกเยอะ เราให้เขาไปเขาก็มีความสุขที่ได้ เราก็มีความสุขที่ได้ให้"

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าเพราะเหตุใด นิสิตทุกคนถึงเคยทำการบริจาคเสื้อผ้าและหนังสือ ตามความคิดของผู้วิจัยถ้าเปรียบเทียบระหว่างเงินกับเสื้อผ้าและหนังสือกับเงิน เงินน่าจะเป็นสิ่งที่นิสิตทุกคนเคยบริจาคแต่จากข้อมูลกลับพบว่า นิสิตบางคนไม่นิยมที่จะบริจาคให้เป็นเงิน เนื่องจากไม่มั่นใจว่าเงินที่ตนบริจาคไปนั้นจะไปถึงผู้รับจริงหรือไม่ และผู้รับบริจาคจะนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ในการบริจาคของนิสิตหรือไม่ สำหรับหนังสือเรียนนิสิตเคยบริจาค โดยมีจุดเริ่มต้นจากทางโรงเรียน โรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของนิสิตประกาศรับบริจาคหนังสือ และกระเป๋าเรียนทุกปี และด้วยเหตุผลที่กล่าวไปแล้วข้างต้นนิสิตทุกคนจึงเคยบริจาคหนังสือ นิสิตคนหนึ่งได้ให้คำตอบที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ดังนี้

- "ตอนประถมหนูเป็นคนที่ยังหนังสือมาก จะหอบยกอย่างดี จดอะไรลงในหนังสือก็จะจดอย่างสะอาดเรียบร้อย พอครูขอบริจาคหนังสือโดยให้บริจาคที่หัวหน้าห้อง หนูไม่อยากให้แต่เพื่อนๆ ก็ว่าให้กันจนทั้งห้อง เหลือหนูอยู่คนเดียว

ที่ไม่ได้บริจาค คราวนี้เป็นเรื่องใหญ่เลย เพื่อนมองว่างถูกเพื่อนผู้ชายล้อทุก วันจนต้องตัดใจบริจาคไป พอโตมาไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว อาจารย์ไม่ต้องขอก็ บริจาคเอง "

จะเห็นได้ว่า นกกรณิของนิสิตหญิงผู้นี้ เพื่อนมีอิทธิพลต่อนิสิต มากกว่า การประกาศขอรับบริจาคของทางโรงเรียน

ส่วนบริจาคเสื้อผ้า นั้น นิสิตกล่าวว่าครอบครัวของนิสิต (บิดามารดา ย่า ยาย) ทำการบริจาคเสื้อผ้าให้นิสิตได้เห็นมาตั้งแต่เด็ก และสำหรับนิสิต บางคนนอกจากจะได้ เห็นตัวอย่างจากพฤติกรรมการบริจาคของบิดามารดาแล้ว บิดามารดาของนิสิตยังพูดอธิบายให้นิสิตทราบว่าทำไมนิสิต หรือบิดามารดา ของนิสิตจึงสมควรบริจาคเสื้อผ้าให้กับบุคคลเหล่านั้น

"- เห็นมาแต่เด็กแต่ก็ไม่เข้าใจว่าทำไมต้องให้เขาด้วยของๆเราแท้ๆ อีกอย่างแม่จะเอาเสื้อผ้าของเราไปให้ใครก็ไม่รู้ นั่นเป็นความคิดของเด็กๆ แม่จะเอาเสื้อผ้าเราไปบริจาคเฉพาะชุดโปรดด้วยยิ่งไม่อยากจะให้ใหญ่ แม่พูดทานอง ที่ว่าน้องๆ เขาไม่มีเสื้อสวยๆใส่เหมือนหนู เวลาหนาวหนูยังต้องใส่เสื้อหนา ๆ หลายๆ ชั้นแต่น้องไม่มี อะไรวอย่างนั้น เราก็หลงใจไปแต่ไม่ยอมมาให้ชุดโปรด ชุดขึ้นมาอีกหน่อยถึงยอมเป็นคนรื้อเสื้อผ้าเก่าให้แม่ไปบริจาค "

เงินเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่บริจาคได้ง่ายและสะดวก และเป็นสิ่งที่นิสิตผู้ถูก สัมภาษณ์บริจาคมากเป็นอันดับที่สองรองจากเสื้อผ้าและหนังสือ นิสิตเคยบริจาค เงินช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และผู้ประสบภัยต่างๆ เช่น เด็กปัญญาอ่อน เด็ก กะพร้า เด็กพิการ ทหารผ่านศึก ผู้ประสบอุทกภัย ผู้ประสบอุบัติเหตุ เป็นต้น โดย ที่นิสิตมีความเชื่อ และความคิดเห็นว่าบุคคลเหล่านั้นด้อยกว่าตนซึ่งมีโอกาสมาก กว่าจึงช่วยเหลือ, เชื่อว่าทำความดีไว้สักวันความดีนั้นจะตอบแทนผู้กระทำ และ ตนได้สิ่งต่างๆ จากสังคมมากควรคืนให้แก่สังคมบ้าง

นิสิตที่เคยบริจาคโลหิต และเสนอบริจาคอวัยวะให้กับสภาอากาศไทย กล่าวว่่าที่ตนบริจาคเนื่องจากต้องการช่วยเหลือผู้อื่น โดยเฉพาะนิสิตที่เสนอบริจาคอวัยวะ (นิสิตชายจำนวน 3 คน) นิสิตเห็นว่าอวัยวะในร่างกายของตนสามารถจะทำประโยชน์ให้กับผู้ป่วยที่จำเป็นต้องเปลี่ยนอวัยวะได้จำนวนหลายคน นิสิตจึงตัดสินใจทำการเสนอบริจาคอวัยวะของตนให้กับสภาอากาศไทย (อวัยวะที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นได้แก่ หัวใจ ปอด ไต ตับ ตับอ่อน กระจกแก้วตา เส้นเลือด และไขกระดูก เป็นต้น การบริจาคอวัยวะนี้จะเป็นผลก็ต่อเมื่อนิสิตเสียชีวิต : ข้อมูลจากแผ่นพับของศูนย์รับบริจาคอวัยวะสภาอากาศไทย)

- "ตายไปแล้วถ้าหัวใจใส่พุงยังเป็นประโยชน์ช่วยชีวิตใครได้ก็ดี ดีกว่าเผาแล้วก็หมดกัน"

- "ได้ยินว่าเราคนเดียวช่วยคนได้อีกตั้งหลายคน อีกอย่างเราตายไปแล้ว เขาจะเอาเราไปทำอะไรเราก็ไม่รู้เรื่องแล้ว ตอนยังอยู่ช่วยใครไม่ได้ทำอะไร ตอนตายถือว่าช่วยครั้งสุดท้ายละกัน"

- "บังเอิญมีอยู่วันหนึ่ง เบิดรทรทัศน์ไปเจอรายการนิ่งจาไม่ได้ว่ารายการอะไร เขาเชิญคนที่เคยป่วยแล้วรอดชีวิตมาได้เพราะได้เปลี่ยนอวัยวะ แล้วก็ไปเห็นรูปสเตอร์ชวนให้ไปบริจาคอีก เลยตัดสินใจไปบริจาคซะเลย แต่เนี่ยแค่เป็นการแสดงความจำนงว่าจะบริจาคในอนาคตเราจะได้บริจาคจริงรีเบลาอย่าไม่รู้เลย"

จากข้อมูลต่างๆ ที่นำเสนอจะเห็นได้ว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญเป็นสถาบันแรกที่ปลูกฝังความมีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการทำประโยชน์ต่อสังคมให้กับนิสิตโดยเริ่มปลูกฝังจากรื่องเล็กๆ น้อยๆ ทัศนคติของนิสิตคือเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่นิสิตไม่ใส่แล้ว และเงิน จนนิสิตเกิดการซึมซับเอาความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้มาเป็นของตนเอง และด้วยพื้นฐานที่ทางครอบครัวปลูกฝังมาดีแล้ว เมื่อนิสิตได้รับข้อมูล ข่าวสารการขอรับบริจาคจากสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการขอรับบริจาคสิ่งของ เครื่องใช้หรือเงินให้กับผู้ประสบภัยต่างๆ ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ หรือจากการที่นิสิตได้ชมสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์จากสื่อเฉพาะกิจ (โบสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายผ้าฯ) โฆษณาผ่านทางสื่อโทรทัศน์ วารสาร นิตยสาร และบทความในหนังสือพิมพ์

ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับการขอรับบริจาคสิ่งต่างๆ เช่นโลหิต ดวงตา และอวัยวะ
 นิสิตจึงเกิดความรู้สึกต้องการจะช่วยเหลือผู้เดือดร้อน ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ
 เหลือในรูปแบบที่แตกต่างกันไป

นอกจากนี้การที่นิสิตได้รับประสบการณ์ตรงจากการไปค่ายพัฒนาชนบท
 ได้ไปสัมผัสกับชีวิตของบุคคลที่ด้อยกว่าตน นิสิตจึงเกิดความรู้สึกต้องการแบ่งปัน
 และต้องการช่วยเหลือสังคมขึ้น

ดังนั้นสรุปได้ว่าในเรื่องของการบริจาคนี้ช่องทางการสื่อสารระหว่าง
 บุคคลที่มีบทบาทในการปลูกฝังความมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กับนิสิตคือ
 ครอบครัวได้แก่บิดามารดา บุคคลในครอบครัว (ซึ่งหมายถึงความถึง ย่า ยายที่
 อาศัยอยู่บ้านเดียวกันกับนิสิต) และการทำกิจกรรมชมรม ส่วนช่องทางการ
 สื่อสารมวลชนได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อเฉพาะกิจต่างๆ